

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

**SROVNÁNÍ LITERÁRNÍ PŘEDLOHY A DIVADELNÍ
ADAPTACE SOUDNÝCH SESTER A MAŠKARÁDY
TERRYHO PRATCHETTA**

Lucie Hubačová

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 2013

.....

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce PaedDr. Jiřímu Staňkovi, CSc., za podporu a pomoc při tvorbě této práce.

Obsah

Obsah.....	4
Úvod.....	5
Život a dílo Terryho Pratchetta	6
Historie a repertoár Divadla v Dlouhé	7
Zeměplocha	8
Soudné sestry	11
Kniha	12
Divadelní hra	24
Maškaráda	34
Kniha	34
Divadelní představení.....	52
Resumé.....	61
Zdroj.....	62
Příloha	63

Úvod

Toto téma jsem si vybrala, protože jsem velkým fanouškem příběhů Terryho Pratchetta a myslím si, že za svůj život by se každý měl seznámit alespoň s jednou jeho knihou.

Před několika lety jsem s mírnou nespokojeností vyrazila na divadelní adaptaci *Maškarády*, kterou do Plzně v rámci divadelního festivalu přijel zahrát soubor Divadla v Dlouhé. Ještě před zhlédnutím jsem byla velmi kritická a říkala jsem si, že není možné příběh ze *Zeměplochy* zahrát na divadelní scéně, na to je příliš náročný. Po dvou hodinách jsem odcházela úplně nadšená a ohromená.

Poté jsem se začala zabývat srovnáváním těchto dvou verzí *Maškarády* a přitom jsem narazila na představení *Soudné sestry*, taktéž zpracované souborem Divadla v Dlouhé. A opět mě přesvědčili, že lze ze zeměplošského příběhu vytvořit úžasné divadelní představení.

Tím se mé zkoumání rozšířilo o další materiál a já si začala klást otázku, pokud bych se na toto srovnání podívala drobnohledem, jak moc se budou originály a adaptace podobat? Začala jsem se této otázce věnovat podrobněji a mé snažení vyústilo v tuto práci, kde se pokouším na své otázky odpovědět.

Práce bude dělena na dvě části. První bude obsahovat životopis a dílo Terryho Pratchetta, historii a repertoár Divadla v Dlouhé a bude popisovat *Zeměplochu* jako svět i jako sérii. Ve druhé části se chci zaměřit na souhrn děje *Soudných sester* a *Maškarády* a komparaci jejich knižní předlohy s divadelní adaptací. Pro snazší komparování jsem se rozhodla rozdělit souhrn děje po dějových oddílech stejně, jako je dělena kniha, a tyto části pak vyhledávat v divadelní adaptaci a popisovat jejich rozdílnost.

Doufám, že se mi podaří vytvořit rozbor objasňující, k jakým změnám v divadelních adaptacích vůči knižním předlohám došlo.

Život a dílo Terryho Pratchetta

Sir Terence David John "Terry" Pratchett se narodil 28. dubna 1948 v Beaconsfieldu v hrabství Buckingham. Jeho první povídka *The Hades Business* byla publikována v jeho třinácti letech, komerčně vydána v patnácti. Po několika letech vydal povídku *Night Dweller*. Po dokončení studia začal Pratchett pracovat jako žurnalista, kdy se náhodně při interview s ředitelem nakladatelství Peterem Banderem von Durenem zmínil, že napsal knihu *Kobercové* a zda by ji nakladatelství nechtělo publikovat. Byla vydána roku 1971. V této chvíli začíná Pratchettova sláva stoupat, protože kritika knihu uvítala kladně. Hned po knize *Kobercové* následovala *Temná strana Slunce* a *Strata*. Roku 1983 vychází první *Zeměplocha - Barva kouzel*. Poté následovaly další díly *Zeměplochy*.

Roku 1987 se Pratchett vzdal svého zaměstnání tiskového mluvčího Central Electricity Generating Board, kde byl zodpovědný za tři jaderné elektrárny, protože se chtěl plně věnovat psaní a tato práce ho stresovala. Jeho popularita v této době stále rostla, stal se velmi čteným autorem.

Kromě *Zeměplochy (Barva kouzel, Lehké fantastično, Čaroprávnost, Mort, Magický prazdroj, Soudné sestry, Pyramidy, Strážce! Strážce!, Erik, Pohyblivé obrázky, Sekáč, Čarodějky na cestách, Malí bohové, Dámy a pánové, Muži ve zbrani, Těžké melodično, Zajímavé časy, Maškaráda, Nohy z jílu, Otec prasátek, Hrr na ně!, Poslední kontinent, Carpe Jugulum, Pátý elefant, Pravda, Zloděj času, Poslední hrdina, Úžasný Mauric a jeho vzdělaní hlodavci, Noční hlídka, Svobodnej národ, Podivný regiment, Klobouk s oblohou, Zaslaná pošta, Buch! Zimoděj, Nadělat prachy, Nevídaní akademikové, Obléknu si půlnoc)* vytvořil trilogii *Vyprávění o Nomech (Velká jízda, Velký boj, Velký let)*, *Nefalšovanou kočku*, ve spolupráci s Neilem Gaimanem *Dobrá znamení*, příběhy o Johnnym Maxwellovi (*Johnny, jen ty můžeš zachránit svět, Johnny a bomba, Johnny a mrtví*) a knihu *Národ*. Celkem tedy prozatím vydal 52 knih. Roku 2007 sdělil svým fanouškům, že mu byla diagnostikována Alzheimerova choroba. Od toho okamžiku se začal velmi zabývat touto chorobou a jejími důsledky.

V dnešní době stále ještě píše knihy, ale také vytváří různé dokumenty týkající se právě Alzheimerovy choroby, ale i euthanasie.

Historie a repertoár Divadla v Dlouhé

Když byl stavěn moderní palác ve stylu art-deco koncem 20. let minulého století, počítal jeho majitel Ottomar Sušický s tím, že v přízemí bude zbudován kinosál. Ale na návrh divadelního podnikatele Bedřicha Jeřábka byl plán změněn a v suterénu vzniklo divadlo Velká opereta, které se zaměřovalo jen na operetní díla. Jemu bylo osudem, stejně jako všem divadlům v protektorátu, být 1. září 1944 uzavřeno.

Divadlo v Dlouhé zahájilo svou činnost 16. listopadu 1996. V jeho čele stojí ředitelka Daniela Šálková, v uměleckém vedení dramaturg Štěpán Otčenášek, režiséri Hana Burešová a Jan Borna. Tato skupina vyhrála konkurz vyhlášený městem Prahou roku 1995, a přislíbila založení divadla, které bude otevřené širokému spektru her a žánrů a zároveň to bude divadlo pro všechny věkové kategorie. A to se jim povedlo, protože v repertoáru divadla může návštěvník najít všechny formy divadelních představení.

Roku 2002 byly prostory v Dlouhé ulici zatopeny a velice zničeny. Téměř rok bylo proto Divadlo v Dlouhé hostem několika dalších divadel v Praze. V dnešní době prochází budova další rekonstrukcí, proto hraje Divadlo v Dlouhé opět pohostinsky na několika pražských, ale i mimopražských scénách.

Divadlo v Dlouhé má velice obsáhlý repertoár, určený jak pro děti, tak pro dospělé. V jeho podání tak můžeme kupříkladu zhlédnout *Oněgin byl Rusák*, *Soudné sestry*, *Vějíř s broskvovými květy* nebo *Souborné dílo Williama Shakespeara ve 120 minutách*. Jen z toho lze usoudit, jak širokou nabídku her divadlo nabízí. Většina her, které uvedlo nebo uvádí, patří mezi rarity na české scéně.

Zeměplocha

Zeměplocha je sérií knih s velmi složitě definovatelným žánrem. Nejsou to jen klasické fantasy knihy, byť se do fantasy řadí nejvíce, a hlavně nejčastěji. Je to také společenská satira, parodie, humorná literatura a morální kodex. Knihy této série obsahují náměty z pohádek, legend, ale i silných zápletek krásné literatury, jako například z děl Williama Shakespeara a podobně. V mnoha dílech najdeme motivy notoricky známé, skoro všední, ale přednesené z jiného úhlu, který nás nutí se nad nimi zasmát, ale i zamyslet. A to je hlavní pointa *Zeměplochy*, alespoň podle tvrzení autora knih.

Zamyslet se nad tím, co je nám předkládáno. Jsou to knihy, které jistě pobaví, ale to není to jediné. Ne málokdy se na stránkách této série řeší vážné věci, jako je smrt, znovuzrození, pointa lidského života, jeho cena, a hlavně cena vlastního rozhodnutí.

Tyto příběhy jsou absolutním skokem do fantasmie. Není snad nic, co by se zde nemohlo stát, ať už absurdní situace, či vážně reálné scény. Autor si se čtenářem hraje, hlavně s jeho představivostí a fantasií, popostrkuje čtenáře hlouběji do absurdna, aby jej následně zchladil přívalem dokonalého realismu. A s tím musíme k těmto knihám přistupovat. Každá situace a okamžik má řešení, ale nemusí být nutně realistické tak, jak to vidí běžný člověk.

Série se dnes skládá ze 40 knih, ale 6 z nich není počítáno do hlavního cyklu, jsou řazené v edici *Příběhy ze Zeměplochy*, zatímco zbylých 34 je řazeno do edice *Úžasná Zeměplocha*. Ovšem všechny tyto Příběhy se odehrávají na *Zeměploše*, dokonce se v nich vyskytují tak známé postavy jako jsou Bábi Zlopočasná nebo Stařenka Oggová či Smrt', takže jsou v myslích čtenářů často řazené do kolekce *Zeměplocha*. Protože zde budu hovořit o knihách jak z *Úžasných Zeměploch*, tak z *Příběhů ze Zeměplochy*, sjednotila jsem tyto knihy pod souhrnný název *Zeměplocha*, který budu na dalších stránkách používat.

Zeměplocha na sebe navazuje jen velmi sporadicky. Je zde několik hlavních skupin postav. Knihy o nich na sebe potom částečně navazují a jsou to:

- Knihy o Mrakoplašovi – Hlavním hrdinou je Mrakoplaš, mág, který vlastně není mágem, protože byl vyhozen z Neviditelné univerzity, když porušil pravidla a přečetl si knihu kouzel, která byla univerzitou strážena. Kouzlo, které se na stránkách knihy skrývalo, Mrakoplaš pohltit a od té doby není schopen se jakékoliv kouzlo naučit či použít. V těchto knihách se často

vyskytují také mágové Neviditelné univerzity či třeba Dvoukvítek, turista, který se přijel podívat do Ankh-Morporku.

- Knihy o čarodějkách – Jsou to příběhy z Lancre, kraje Beraní hlavy, kde se díky prudkým srážkám matérie rodí čarodějky. V kraji je jich mnoho, ale nejvíce se hovoří o Bábi Zlopočasné, Stařence Oggové, Magrátě Česnekové (po svatbě královna Magráta) a Anežce Nulíčkové, přezdívané Perdita X Nulíčková, která nahradí v čarodějnickém covenu Magrátu.
- Knihy o Smrt'ovi – Smrt' je klasikem, proto se pohybuje po Ploše v podobě kostlivce v černém a s kosou. Má ještě svého koně Truhlíka a Krysího Smrtě. Jeden čas měl učně Morta, celým jménem Mortifera, který se pak stal jeho zetěm po svatbě s Ysobel, Smrt'ovou adoptivní dcerou. Pak se Smrt'ovi narodí vnučka Zuzanka, kterou po „kočáronehodě“ jejích rodičů Smrt' vychovává. Díky tomu má Zuzanka spoustu Smrtích vlastností. Většina příběhů se Smrtěm se týká problematiky lidského života, a hlavně smrti, ale Smrt' sám se jako vedlejší postava vyskytuje téměř ve všech zeměplošských knihách.
- Knihy s Městskou hlídkou – Příběhy se točí kolem několika postav, nejčastěji však kolem Samuela Elániuse, velitele hlídky. Jeho strážníky jsou Karotka Rudykopalsson, Fred Tračník, Angua, Nóblhóch a Navážka. Elánius je vlastně Ankh-Morporskou legendou a v dnešní době se pyšní titulem vévody. Tyto knihy jsou téměř vždy obdařeny detektivním nádechem.
- Knihy o Toničce Bolavé – Toniččiny knihy tvoří tetralogii, která je již v dnešní době ukončená. Tonička je mladá začínající čarodějka, ale na rozdíl od ostatních čarodějek má na své straně hned celý národ. Národ Nac Mac Fíglů. Její knihy se velmi blíží knihám s čarodějkami, Bábi Zlopočasná je jednou z postav v každé knize.
- Knihy o Vlahoši von Rosretovi – Vlahoš je chycený, skoro popravený a polepšený podvodník, dosazený lordem Vetinarim, Ankh-Morporským patricijem, do vysokých a důležitých pozic ve státní správě, kde se má zasadit o zlepšení. Ve své trilogii se stane představeným pošty, majitelem mincovny a nakonec vrchním výběřčím daní.

- Jiné – Existuje ještě několik knih, které nemají jako hlavního hrdinu žádného z výše zmíněných, a jsou jimi například Pravda, Malí bohové nebo Pyramidy.

Zeměplocha je smyšlený svět, veliká geologická placka, kterou nesou na zádech čtyři elefanti - Berilia, Tubul, T'Phon Velký a Jerakeen. Dřív jich bylo pět, ale pátý bohužel v počátku existence Zeměplochy ztratil pevnou půdu pod nohama a po zakřivené oběžné dráze se dostal až nad Zeměplochu, odkud se zase zřítíl a byl důvodem rozpadu prakontinentu a vytvoření dnešního zvrásnění krajiny. A díky tomu, že elefantí kosti jsou tvořené živým kamenem a železem, nervy jsou ze zlata pro lepší vodivost, rozkladem pátého elefanta pod nánosem kamení, které na něj napadalo po dopadu, vznikly nerostné zásoby Zeměplochy. Tato teorie ovšem není potvrzená, ale ani vyvrácená. Jméno pátého elefanta je neznámé.

Tyto elefanty na zádech pronáší vesmírem starodávná hvězdná želva, Velká A'Tuin, zvrásněná dopady meteoritů a srážkami s hvězdami. Všechna tato zvířata si moc dobře uvědomují svou důležitost s ohledem na Zeměplochu, a proto pracují, jak nejlépe umějí. Elefanti se v naučené sestavě vyhýbají Slunci, které jim prolétá pod břichy a nohama, aby mohlo zase vyjít a mohl začít nový den. A A'Tuin nese Zeměplochu dál kupředu, hlubinami kosmu. Toto vesmírné těleso je jedinečné a neopakovatelné hlavně díky tomu, že existuje na pomezí Reality. Je jisté, že se nikde nevyskytuje v běžném vesmíru, ale také je pravdou, že Velká A'Tuin byla po událostech v druhé knize série, tedy v *Lehkém fantastičnu*, obklopena osmi obíhajícími želvičkami, kdy každá na svém krunýři nesla čtyři slůňata.

Soudné sestry

Hlavními postavami *Soudných sester* jsou čarodějky, tedy Bábi Esmeralda Zlopočasná, Stařenka Gyta Oggová a Magráta Česneková; potom král Verence, který je duchem, vévoda Felmet, dědic trůnu po Verencově smrti, jeho žena, lady Felmetová, hradní šašek Verence. Vystupuje zde také Tomjan, což je ztracený syn krále Verence. Kniha má čtyři dějové linie, jednu, kde vystupují čarodějky, druhou, kde vystupuje král Verence, třetí, patřící vévodovi Felmetovi a jeho ženě a čtvrtou, týkající se dění kolem Tomjana.

Soudné sestry jsou humornou parodií na Shakespearovu hru *Macbeth*, kterou režisérka Hana Burešová a dramaturg Štěpán Otčenášek pro české publikum připravili a samozřejmě i upravili. Krom shakespearovských hrdinů zde ale najdeme i narážky kupříkladu na pohádku *Perníková chaloupka* či *Čekání na Godota* od Samuela Becketta, nebo *Gormenghast* od Mervyna Peakea. Velkou roli v tomto představení hraje hudba, která celý děj provádí a dodává příběhu ráz i šarm. Ačkoliv kupříkladu *Smrt'ův step*, doprovázený písní *Miláčku*, je zde dodán zcela jen pro pobavení publika.¹ Pro české publikum vznikla *Ježčí píseň*, která je plně, jak hudba, tak text, dílem Divadla v Dlouhé.² Hudbu složil Jan Vondráček a text napsal Miroslav Hanuš. Velká část textu přišla do divadla od dvorního překladatele Zeměplochy Jana Kantůrka.

¹ Píseň je vložena již do knihy. V anglickém originále je část písně *There's No Business Like Show Business* od Irvinga Berlina napsanou pro muzikál *Annie Get Your Gun*. V českém překladu zvolil Jan Kantůrek jako alternativu *Miláčku* od Heleny Vondráčkové.

² Existuje i anglická verze, ale nikde v knihách Zeměplochy celá není, byla vytvořena dodatečně na přání fanoušků. Bohužel je to song tak vulgární, že se tvůrci hry obávali, že by nebyla vhodná pro publikum, které očekávali, a proto vytvořili vlastní verzi.

Kniha

001 – Příběh začíná na blatech, kde se sejdou tři čarodějnice, Bábi Zlopočasná, Stařenka Oggová a Magráta Česneková, na sabatu.

002 – Velká A Tuin pluje vesmírem a nese Zeměplochu na svých zádech. To, co drží Zeměplochu pohromadě takovou, jaká je, je surová magie. A tato magie je důvodem, proč je dnešní noc tak zvláštní. Díky její vysoké koncentraci ožívá sama zem.

003 – Lesem se žene kočár, který se snaží ujet svým pronásledovatelům. Mezitím se čarodějky na blatech domlouvají na dalším termínu sabatu a chválí Magrátu za její skvělý jekot a dokonalé šilhání.

004 – Pronásledovatelé už zaútočili na kočár.

005 – Král Verence, který byl před chvílí zavražděn vévodou Felmetem a jeho ženou, se stává duchem a setkává se se Smrtěm, který mu vysvětluje, co se teď bude dít, když je duch. Verence si v polovině rozhovoru uvědomí, že neví, co se stalo s jeho synem. Běží se podívat a zjistí, že jeho syn je pryč. Chce se vydat ho hledat, ale jako duch nesmí opustit místo své smrti, takže zůstane na hradě.

006 – Do cesty se čarodějkám připele voják, který nese dítě. Předá batole do rukou Bábi Zlopočasné a zemře. Čarodějky se rozhodnou, že dítě zachrání před pronásledovateli. Potyčka vede ke smrti velitele rukou jednoho jeho vojáka. Později čarodějky zjistí, že dítě je synem krále Verence.

007 – Verence bloudí po hradě Lancre a potýká se se svízeli, jaké mají jen duchové. Třeba s problémem, že již nesmí jíst, nesmí na hony a nesmí opustit místo své smrti. Jeho „budoucnost“ je chmurná, protože zjišťuje, že ostatní duchové jsou v Lancre už třeba tisíc let. Tohle vše mu povídá a vysvětluje duch krále Champohára.

008 – Felmet zírá do kraje. Nelíbí se mu pohled na prales obklopující hrad, a rozhodne se, že ho vykáčí. Přitom poslouchá proud monologu své ženy a sem tam souhlasí. Nenávidí tohle místo. Lady Felmet chce vědět, zda nějak vévoda bude řešit problém se zmizelou korunou a dědicem království. Naštěstí se jim povede pomocí nátlaku donutit lid z hradu, aby souhlasil, že smrt krále Verence byla nešťastná náhoda, takže jim nehrozí akutní nebezpečí. Alespoň si to myslí.

009 – Do hradu se vrací voják, který pronásledoval sluhu s královým synem, než jej čarodějky zahaly na útěk. Prozradí vévodovi a lady, co se stalo, a ti pochopí, že jejich

problémem není vražda krále Verence, ale čarodějky, které se těší v kraji velké oblibě a mají pod svou ochranou dítě.

010 – Čarodějky řeší problém, jak schovat dítě, a hlavně korunu, kterou naleznou v košíku nemluvněte. Protože Bábi moc dobře ví, jakou moc má kterákoliv koruna, moc rozvracet lidi, ničit místa a nechat se najít i na tom nejpustším místě, bojí se jejího vlivu. Řešením se zdá být skupina potulných divadelníků, která zavítá do kraje.

011 – Čarodějky zatím navštíví divadelníky a zhlédnou jejich představení. Po několika nedorozuměních, kdy hlavně Bábi Zlopočasná, ale i Stařenka Oggová jen těžce chápou, že divadelní inscenace není realitou, ale jen hrou, se seznamují s principálem divadla Žeňou Vínozpěvem a jeho ženou.

012 – Lady Felmetová je rozzuřená na vrchního komořího, který jí přizná, že lid je vždy rád, když se v jejich vesnici usadí čarodějky, a že z přání krále Verence byly čarodějky zproštěny platby daní. Poté je Felmet nucen poslouchat láteření své ženy. Ta je přesvědčena, že bylo vévodovou povinností Verence zabít, protože jen silnější přežije.

013 – Po krátkém rozhovoru čarodějky svěří dítě Vínozpěvovým. Magráta mezitím schová pravou korunu mezi atrapy v koši s rekvizitami. Začne veselice na počest nového přírůstku do rodiny Vínozpěvových.

014 – Tři čarodějky se vracejí domů. Vínozpěvovým řekli, že dítě se jmenuje Tomjan a že ony tři jsou jeho kmotřičkami. Cestou se domluví, že když už jsou Tomjanovými kmotřičkami, bylo by hezké dát mu do vínku dar. Nemohou se ale shodnout, hlavně proto, že Stařenka Oggová je přio opilá. Tak se domluví, že mu každá přiřkne něco sama za sebe. Magráta Tomjanovi přeje, ať si snadno dělá dobré přátele. Stařenka mu přeje dokonalou paměť a Bábi, ať je vždy tím, kým si myslí, že je.

015 – Další den se před chalupou Bábi Zlopočasné objeví vojáci a dožadují se vstupu do domu, aby Bábi mohli zatknout. Ale situace se vyvine jinak.

016 – Nakonec jsou všichni pozváni na čaj a bochánek, což seržant nezapomene vévodovi Felmetovi nahlásit. Felmet se ho snaží přesvědčit, že se jistě muselo dít něco zlovolného a strašného, ale seržant mu vše vyvrátí. Felmet je znechucen a jeho pohled padne na Šaška Verence. Začne na něm vyzvídat, zda se narodil ve zdejším kraji a zda mu může vyprávět o čarodějkách.

017 – Později večer vévoda mluví se svou lady a dojde k poznatku, že čarodějky jsou zajímavé, ale teď s nimi nemůže nic udělat. Musí počkat, být trpělivý a osud mu jistě pomůže.

018 – Bábi s Magrátou přijdou ke Stařence na návštěvu a hodnotí dva měsíce, které uplynuly od minulého sabatu. Z povídání vyplyne, že Felmet nechal spálit několik domů a popravit mnoho lidí za to, že o něm prohlašovali, že zabil krále Verence. Bábi se Stařenkou pak vzpomínají na krále Verence, který sice domy taky páčil, ale alespoň nechal lidi vyjít ven a pak jim ještě náhradu zaplatil. Také se shodnou, že u nich všech byl výběrčí daní. Ale Bábi i Stařenka rezolutně odmítly zaplatit, jen Magráta mu dala dvě koruny, protože jí bylo líto, že výběrčího nakonec umučí, pokud nevybere daň ani od jedné čarodějky.

019 – Výběrčí daní vysvětluje Felmetovi, že čarodějky daně nezaplatily a proč. Snaží se mu vypovědět, co vše mu řekly, jak nemají problém s lupiči a nepotřebují mosty. Felmet je znechucen a přikáže výběrčímu, aby se hlásil u kata a domluvil si u něj termín své popravy. Pak hledí zase z okna ven na přírodu Lancre a uvědomuje si, jak moc tohle království nenávidí. Spálení domů a popravy na lid moc dojem neudělaly, a teď čarodějky. Pak se otočí na šaška a chce vědět, zda zde pořád tak prší. Šašek ho vůbec nepotěší, když mu prozradí, že neprší, jen když sněží, anebo když jsou husté mlhy, jinak pořád. Pak se ho snaží šašek rozesmát, ale ani nejlepší vtipy jeho rodiny nemohou zahnat Felmetovy chmury.

020 – V kraji uběhl rok. Tomjan už leze a je neposedný. V té době sedí vedle svého otce Ženi, který hovoří s Mášrechtem, autorem všech her, které kočovné divadlo hraje. Mluví o tom, že tragédie už se lidu nelíbí, jsou ohrané a smutné, že to chce něco nového, veselého, zábavného. Žeňa se tomu brání, je zastánce klasiky, ale Mášrecht ho přesvědčí, že něco nového by bylo jistě dobré pro jejich repertoár. Pak Žeňa odejde za povinnostmi a nechá Tomjana s Mášrechtem, který se věnuje psaní. Tomjan si doleze ke košíku s rekvizitami a usilovně hledá tu správnou, jedinou pravou korunu, aby si ji mohl posadit na hlavu, kam také patří.

021 – Do kraje Beraní hlavy přišla zima. Krutá zima, plná zlých znamení. Všichni cítí magii, která je ve vzduchu. I ti, kteří na magii nevěří. Pak nastává Noc prasečí hlídky. A Bábi má poprvé čest potkat se s tím, co tuto magii tvoří. Svým podvědomím se snaží tvůrce najít a zjistí, že je to něco děsivě obrovského. Zemí pohnulo zemětřesení a Felmet je přesvědčen, že za to mohou čarodějky. Proto se rozhodne proti nim zakročít. A nástrojem tohoto zásahu se má stát šašek, který má i plán, jak vyzrát na čarodějky. Pomocí slov, lépe řečeno pomluv.

022 – Bábi spěchá ke Stařence a cestou má pocit, že ji příroda pozoruje. Cestou potká Magrátu a společně spěchají do městečka. Společně se všechny tři čarodějky

shodnou, že se v kraji něco děje a je jen jedna možnost, jak zjistit, co to je. Musejí provést Vyvolávání a zeptat se démona, který na jejich volání přijde. Tady zjistí, že to není žádný tvor, co vytváří neklid v kraji, ale země sama, která se probudila. Že touží po králi, co by se o ni staral a miloval ji.

023 – Když se Bábi vrátí domů, je přesvědčena, že země vědomí nemá, ale něco se kolem pohybuje. Cítí to ve vlastním vědomí. A poté, co se před jejím domem shromáždí všechna lesní zvěř, pochopí, že situace je vážná. Ale odmítá zasahovat, protože to čarodějky nesmějí.

024 – Divadelní karavana putuje do Sto Lat a Mášrecht se snaží naučit Tomjana mluvit. Královu synovi už jsou tři roky, ale ještě nemluví. Když už chce Mášrecht svou snahu vzdát, projeví se sudba Stařenky a Tomjan své první slovo zadeklamuje společně s celým přednesem Červa z Mášrechtovy hry. Divadelní společnost je překvapena a trochu i vyděšena, ale nakonec usoudí, že je to vlastně v pořádku. Tomjan je přece syn herců, takže tohle je úplně skvělý vývoj.

025 – Do kraje přišlo jaro a král Verence stále bloudí po hradě. Při tom narazí na Silvera, ohromného kocoura Stařenky Oggové. Silver Verence pozoruje a po krátkém přemlouvání i následuje. Verence ho zavře v jedné komnatě, protože předpokládá, že si pro kocoura čarodějka přijde, což je přesně to, co potřebuje.

026 – Šašek sedí na kraji jezírka a přemýšlí o svém hrozném osudu šaška na dvoře vévody Felmeta. Ani studium v cechu šašků nebylo tak zlé, a že bylo hodně zlé. Pak potká Magrátu, která si jde k jezírku nasbírat květiny. Je jí okouzlen, ale poté, co si ji prohlédne ještě pozorněji, si uvědomí, že je čarodějkou. Proto neopětuje pozdrav, uteče a Magrátu tím dost raní.

027 – Čarodějky se sejdou na dalším sabatu na blatech a shodují se na tom, že ne jen lid, ale i království Felmeta nenávidí. Protože Felmet nenávidí království, chce jen vládnout a rozkazovat. Domlouvají se, co udělají. Bábi je proti zasahování, ale Stařenka se jí snaží přesvědčit, že už zasáhly, když zachránily dítě a skryly korunu. Ale že nesmí začít používat magii, jinak tomu nebude konec. Nakonec se všechny tři pohádají a rozezlené odejdou domů. Magrátě se nelíbí, co starší čarodějky říkají o šaškovi, a Bábi se Stařenkou se pohádají na základě vzpomínek z mládí, když si předhazují, že Stařenka je nymfomanka a Bábi frigidní žena.

028 – Magráta provádí kouzlo, aby zjistila jméno muže, do kterého se zamilovala. Když se jí to podaří, je konečně schopna začít vařit nápoj lásky, tedy až dosbírání poslední ingredienci. A proto vyrazí do lesa.

029 – Stařenka má obavu o Silvera, proto se vydává ven, aby ho našla. Dostane se až na lancerský hrad, protože ji tam vede magická stopa Silverových chlupů. Tam se na chodbě setká s vévodou.

030 – Magráta sbírá v lese byliny, minimálně se o to snaží, ale nedaří se jí to. A v tom narazí na Jeníka Ogga, syna Stařenky. Ten jí prozradí, že Felmet Stařenku nechal vsadit do vězení. Pak Magrátu urazí tím, že se chce vydat za Bábi, která je čarodějka, že ta tenhle problém určitě vyřeší. Rozzuřená Magráta se rozhodne, že Stařenku zachrání sama.

031 – Felmet se snaží v kobce Stařenku vyděsit ukázkami mučících nástrojů, ale ta je prostě povahy a jen tak něco ji na kolena nesrazí. Její bezstarostnost přivede Felmeta k dalšímu záchvatu šílenství. Lady vévodu odvede a Stařenka má poprvé šanci mluvit s duchem krále Verence. Král se jí omlouvá, že je zodpovědný za její situaci, ale ujišťuje ji, že Silver je v pořádku. Stařenka přemýšlí, jak se dostane pryč.

032 – Jeník doběhne k Bábi a vysvětlí jí situaci. Také se jí zeptá, zda jsou to pomluvy, co o ní a o Stařence říká, nebo pravda. Bábi je vývojem překvapena, ale ujistí ho, že skutečně pravdivé nejsou. Pak se obleče do hávu pravé čarodějky, aby ji každý poznal, nasbírání košíček jablek a vyrazí na koštěti na hrad.

033 – V ten okamžik se i Magráta snaží obléknout jako pravá čarodějka a rozhoduje se, co si má na záchránění Stařenky vzít s sebou. Nakonec se rozhodne pro velký, ostrý nůž a košíček jablek.

034 – Stařenka se snaží za pomoci Verence vzpomenout si, jak se jmenuje nástroj, co hledá. Jsou to štípací kleště.

035 – Bábi se po několika nepříjemnostech a malém zalhání, kdy tvrdí, že je prodavačkou jablek, dostane do hradu.

036 – Vévodkyně se snaží Stařenku přesvědčit, aby se přiznala ke všem špatnostem, které za svůj život provedla, a hlavně, že brojila proti Felmetovi. A také, že šířila o Felmetovi pomluvy, že zabil bývalého krále. Stařenka ale tvrdí, že to není pomluva, ale čistá pravda, a přeříká jim celý průběh královraždy.

037 – Mezitím se Magráta snaží projít hradní branou, když tvrdí, že je prodavačkou jablek. Strážný ji po dlouhém zdráhání pustí a řekne jí, že může jít za tou druhou prodavačkou jablek.

038 – Bábi a Magráta, každá zvlášť, se snaží najít cestu do hladomorny. Magráta cestou potká několik vojáků, kterých se chce zeptat, ale ti ji začnou obtěžovat. V ten okamžik ji zachrání šašek a odvede ji k mučírňě. Magráta chce vyřešit problém zamčených dveří tím, že očaruje dřevo. Z toho skoro omdlí. Bábi, která zrovna dorazí k mučírňě, je překvapena její technikou magie, protože dveře se vlivem kouzla probudí jako strom a začnou rašit a kořenit. Tak se všichni tři dostanou do mučírny. Vysvobodí Stařenku a snaží se donutit Felmeta k abdikaci. Ten se ale brání a odmítá. Upozorní Bábi, že pokud ho sesadí z trůnu, bude to zasahování, a každý, kdo se stane králem po Felmetovi, bude pod vlivem čarodějek. Proto čarodějky nemají žádnou moc, jak Felmeta porazit. A než bude Tomjanovi dost, aby se mohl stát králem, bude Felmet vládnout.

039 – Pak Felmet donutí čarodějky souhlasit s jeho vládou, jinak nechá zabít dav, který se sešel pod hradem. Bábi je z toho příšerně rozzuřená. Magráta si v mezičase domluví schůzku s šaškem. Na hlavu poražené čarodějky odcházejí z hradu a Felmet moc dobře ví, že je má v hrsti. Bábi zoufale přemýšlí, jak dál. Tady se poprvé všechny tři setkají s duchem krále Verence, který může z hradu díky tomu, že Stařenka nosí ve své zástěře kámen z hradní zdi. Duch čarodějky prosí, ať na trůn dosadí jeho syna, ale čarodějky mu pomoci nechtějí, lépe řečeno nemohou. Verence se je snaží přesvědčit, ale nakonec odchází s tím, že král a země jsou jedno a že by si to čarodějky měly pamatovat. Při přemýšlení, co budou dělat dál, je málem přejede vůz. A to je poslední kapka do poháru Bábiny trpělivosti. Strašlivě se rozhněvá, co se to děje v její zemi, jak se takhle mohou lidé chovat k čarodějkám, a že to takhle nenechá. Uklidní ji až políček od Stařenky. Čarodějky se domluví, že se večer sejdou na stálém místě sabatů a rozhodnou, co dál.

040 – Vévoda je potěšen vývojem situace a spokojeně se kochá. Vévodkyně ještě úplně spokojena není. Šašek ji ukázkami přesvědčí, že slova jsou skutečně mocná a umí změnit budoucnost. To přivede trojici k debatě, zda slova umí změnit i minulost, a dojdou k řešení, že to skutečně zvládnou. Musí jen najít někoho, kdo jim napíše divadelní hru.

041 – Sabat započne, ale čtenář na něj nahlíží z pohledu bouře, která se vyskytuje nad horami. Bábi se zlobí, že musejí něco udělat, nějak zareagovat, a Stařenka navrhuje proklít Felmeta.

042 – Šašek se snaží proplížit pryč z hradu, aby vynesl pryč Silvera. Ale Silverovi se pryč nechce, naopak, šašek ho fascinuje, a tak se rozhodne uvelebit se mu na hlavě a vůbec se nepohnout. A tak ho šašek na své hlavě odnese do lesa.

043 – Bábi proklínání rázně zamítne. Stařenka si vede svou a chce Felmeta proklít jen tak sama pro sebe, protože v hladomorně mohla zemřít a díky kameni, který vynesla z hradu, má dům plný hradních strašidel, takže si chce zlepšit náladu. Bábi vymyslí, že Felmeta na trůně nahradí Tomjanem, ale ne dítětem, nýbrž mužem Tomjanem. A to tak, že celé království Lancre začarují na patnáct let do spánku, stejně jako to udělala Černá Alissa s hradem v růžích, než ji dvě nevychované děti zavřely v peci v její perníkové chaloupce.³ Kouzlo spočívá v tom, že až odříkají zaklínadlo, musejí obletět celý prostor, který má usnout do prvního zakokrhání kohouta. Bábi dvěma ostatním čarodějkám vysvětlí svůj plán.

044 – Silver je strašně nadšený z toho, že je nesen do lesa. Šašek se ale proklíná, protože místo aby donesl kocourka ke Stařence, která má domek hned pod hradem, rozhodl se donést ho do chaloupky k Magrátě, aby na ni zapůsobil. Ale cesta se ukázala jako hodně těžko schůdná. Proto vyžene Silvera, o kterém doufá, že cestu domů najde, a začne bloudit sám.

045 – Magráta se vznáší nad hranicemi Lancre a čeká na Bábi. Přitom se strachuje, jestli Bábi někoho cestou nesrazila. Konečně Bábi přiletí a Magráta jí předá svou magickou sílu, na kterou košťata létají. Bábi ale Magrátě nenechá ani trochu na přistání, a tak se Magráta zřítí. Naštěstí přistane na měkkém. Bábi dál letí kupředu, aby obkroužila celé Lancre. Magráta při ohledávání svých zranění zjistí, že leží na šaškovi. Ihned se snaží zjistit, zda mu neublížila, ale šašek vypadá v pořádku. Bábi se podaří doletět až ke Stařence a požádat ji o sílu, ale pak se její koště vymkne kontrole.

046 – Šašek začne ve volném čase, aby zahnal ticho, vyprávět o svém povolání šaška. Jak strašné bylo studium. Že i cech vrahů, který byl v sousedství cechu šašků,⁴ bylo veselejší místo. Jak musel dřít na zapamatování vtípů i vtípků, reakcí na otázky pána a jak se bál venkovního světa, protože tam se smál každý všemu. Každý vyprávěl vtipy, i když na to neměl licenci! Magrátu tedy zajímá, proč se nestal někým jiným, ale šašek jí vysvětlí, že neměl nic jiného, čím by mohl být. Pak pokračuje ve vyprávění Magráta, jak se stala čarodějnici. Snaží se mu povědět, že Stařenka s Bábi jsou hodné čarodějky a že by bylo

³ Reakce na *Perníkovou chaloupku* a *Šípkovou Růženku*. V příběhu je ještě zmínka o *Popelce*. Černá Alissa je vlastně čarodějkou ze všech klasických pohádek. (Pratchett, Terry: *Soudné sestry*, Praha, TALPRESS 2007, str. 210/211)

⁴ V Ankh-Morporku má každé povolání cech.

dobré, kdyby mohl přestat pracovat pro vévodu. O tom ale nechce šašek ani slyšet. Aby Magrátu umlčel, políbí ji. Mezitím se Bábi snaží vypořádat s námrazou, která se jí uchýtila na štětinách koštěte. Magie koštěte začne v letu hořet. Stařenka Bábi zachrání. Na horizontu už svítá slunce. Skoro už vypadá, že vše dopadne špatně, ale naštěstí pomůže velká rodina Stařenky, která zabrání všem kohoutům v okolí zakokrhát. A tak se Stařence a Bábi povede kouzlo dokončit.

047 – Kolem se mění krajina a čas.

048 – Polibek Magráty a šaška trval patnáct let. Ale oběma se zdá, že byl moc krátký, a tak se políbí znovu.

049 – Hradem znovu otřásl zemětřesení a kohouti konečně zakokrhali.

050 – Stařenka chválí Bábi za její kouzlo a společně se domlouvají, že musejí dostat Tomjana do Lancre.

051 – Magráta se zlobí na šaška, protože jede na přání vévody do Ankh-Morporku. Ale nedokáže šaška přemluvit, aby neuposlechl.

052 – Mášrecht má problémy s hrou. Má před očima klauny,⁵ které nemůže využít. Chtěl by psát absurdní hry, ale bojí se, že na ně Zeměplocha není připravena. Přemýšlí nad divadlem, které jeho společnost začala stavět, a jak se vše mění. Svěří se se svými myšlenkami Tomjanovi, který se ve vedlejší místnosti probudí z noční můry o čarodějkách. Tomjan nevěří, že by absurdní divadlo mohlo kdy diváky bavit, a aby zahnal své i Mášrechtovy chmury, pozve trpaslíka do hospody.

053 – Vyrazí spolu do Zašitého bubnu. Zde se strhne rasově vyprovokovaná rvačka, kterou ukončí Tomjan svým divadelním projevem ze hry Ankhský král, kdy král vyzývá lid k boji proti přesile. Díky tomu, že se všichni rozpláčou, mohou Mášrecht s Tomjanem z hospody utéct. Tomjan touží jít do další putyky, protože nevidí nebezpečí, kterému právě byli vystaveni. A tak se jim, při hledání dalšího pohostinství, povede narazit na cech zlodějů, jak okrádá šaška. Pomohou šaškovi i cechu z problémů, které vzejdou z příliš velkého obnosu, který šašek s sebou má.

054 – Šašek se chce svým zachráncům odvděčit a pozve je na skleničku.

⁵ Odkaz na Laurela a Hardyho a Chaplina (Pratchett, Terry: *Soudné sestry*, Praha, TALPRESS 2007, str. 240 a 246)

055 – Zde se opijí, a díky další hádce, kterou opět přeruší až Tomjanův přednes, šašek zjistí, že je u konce svého hledání divadelníků, kteří by zahráli pro Felmeta jeho hru.

056 – Vínozpěv, Tomjan a Mášrecht hovoří o objednané divadelní hře. Vínozpěv se přiznává, že je zadlužen lichváři a peníze za tuhle hru potřebuje. Mášrecht tedy souhlasí s napsáním hry a Tomjan se do hor Beraní hlavy těší, protože je to místo, kde se narodil. Mášrecht začne psát.

057 – Ale zatím mu hra od ruky nejde. Tomjan se ho snaží nerušit, když usíná a znovu se mu zdá o čarodějkách, jak ho pozorují přes křišťálovou kouli. Ty se ho snaží začarovat pomocí kouzla Dobračky Sejkonopné-budižjízemělehká, aby přijel do Lancre.⁶ Tomjan se vyděšen probudí, a aby se uklidnil, jde se podívat na Mášrechta, jak mu jde psaní. Zjistí, že Mášrecht už spí a hra je dokončena.

058 – Vínozpěv a Mášrecht hovoří o hře a Vínozpěv se svěřuje Mášrechtovi, že nechce, aby Tomjan odjel. Nemá z té cesty dobrý pocit a věří, že přinese problémy. Mášrecht si totiž všiml, že Tomjan je velmi nápadně podobný šaškovi.

059 – Bábi pozoruje ve Stařenčině křišťálové kouli, jak se Tomjan s divadelní společností vydává na cestu, a čarodějky jsou spokojené, že jejich kouzlo vyšlo. Když Bábi odejde domů, Magráta se zdrží, aby si od Stařenky mohla vypůjčit kouli.

060 – Doma pomocí koule Magráta pozoruje šaška, jak se vrací domů.

061 – Divadelní společnost putuje ke svému cíli. Cestou si přivydělávají hraním her v různých vesnicích a městečkách. Mášrecht pozoruje Tomjana a obdivuje jeho herecké nadání, které vlastně dostal darem od Bábi. A zároveň se děsí, že ani tak skvělý herec jako Tomjan nemůže zachránit novou hru. Něco na té hře je špatně a Mášrecht nemůže přijít na to, co to je.

062 – Cestou je divadelní karavana přepadena a Tomjan se opět pokusí vše zachránit proslovem, ale na velitele banditů to neudělá dojem a stále je chce okrást. Situaci zachrání Bábi, která vše pozoruje skrze kouli a hodí veliteli na hlavu džbán s mlékem.

063 – Čarodějky pozorují kolonu, jak zabloudila, a rozhodnou se, že je načase dostat divadelníky do Lancre, a že musejí zasáhnout. Opět.

⁶ Autor v popisech kouzlení užívá úryvky ze hry *Macbeth*, přeložené A. E. Saudkem z knihy W. Shakespeare – Výbor z dramát – Naše vojsko 1951 – I. vydání (Pratchett, Terry: *Soudné sestry*, Praha, TALPRESS 2007, str. 5)

064 – Čarodějky se domluví, že nejméně nápadné bude, pokud budou každá předstírat, že jsou staré ženy sbírající dřevo, a poradí divadelníkům cestu. Protože tak velí tradice, aby mladým králevicům poradila cestu tajemná stařenka sbírající dříví. První je na řadě Bábi, pak Magráta a nakonec Stařenka. Jejich herecké schopnosti jsou mizivé a dost děsivé, ale nakonec se díky nim divadelníci dostanou do Lancre.

065 – Stařenka se snaží Tomjana nadchnout pro lancerské království, ale celá divadelní společnost je spíše zklamaná, jak malé a nerovné místo to je.

066 – Stařenka informuje Bábi, že sem divadelníci přijeli hrát hru, a ne obsazovat trůn. Bábi ale stále věří, že je to důmyslná lest, jak se dostat nepozorovaně na hrad.

067 – Felmet je hrou nadšen. Plánuje ji nechat zahrát co nejdříve. A Mášrecht s ním souhlasí, protože chce co nejrychleji z Lancre odjet, vůbec se mu tam nelíbí.

068 – Šašek čeká u jezírka na Magrátu. Ta nakonec skutečně přijde, ale ptá se jen na hru. Je znechucená, když zjistí, že šašek divadelníky přivedl, aby přesvědčili lid, že je právoplatným králem. Magráta chce vyzvědět další informace, jak jí nakázala Bábi, ale šašek jí vše řekne dobrovolně, a tak si Magrátu částečně usmíří. Vysvětlí jí, že tou hrou chce Felmet čarodějkám ukázat jejich budoucnost.

069 – Bábi nechce na představení jít, protože věří, že na ně Felmet používá hlavologii.⁷ Ale nakonec ji zbylé čarodějky přemluví a všechny vyrazí na hrad. Hned u zadní branky potkají šaška a ten si odvede pryč Magrátu.

070 – Starší čarodějky se usadí a s nimi i mrtvý král Verence. Hra započne. Mášrecht vše pozoruje z kulis a koriguje herce. Teď se snaží povzbudit herce, kteří hrají čarodějky, že jsou odporné zlé babizny. Hra se mu hroutí pod rukama, protože ještě není plně dotrénovaná. Pak mu Tomjan prozradí, že nemají korunu, a musejí tedy použít tu ošklivou, což je vlastně skutečná koruna krále Lancre.

071 – Bábi nevěřičně sleduje tři herce, kteří představují je, čarodějky, jak klejí a pobíhají kolem kotle a deklamují, kolik zkázy již zavinili. Stejně tak je z toho ohromená Stařenka a Magráta.

072 – Král Verence poslouchá svého syna, jak o něm ve hře lže, a trápí se tím. Stejně tak Bábi, která pochopila, že prohrály. Slova je zničí, protože ta lidé nezapomenou. Ale ona to tak nenechá!

⁷ Filozofie, kterou vyznává Bábi, zakládající se na tezi, že lidé nevidí to, co ve skutečnosti je, ale upravují si svůj vjem podle svých představ a vžitých zvyklostí. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavologie>)

073 – Vévoda a lady jsou spokojeni, jak se jim jejich plán vydařil. Vévoda rozkáže, aby stráže zatkly všechny tři čarodějky.

074 – Herec hrající Smrtě trénuje svou roli a nechává si od Tomjana radit, jak má správně vystupovat. Poté Tomjan začne slyšet hlas ve své hlavě, který mu něco šeptá, ale je tak slabý, že mu nerozumí. Jako by se sama hra snažila změnit. Jde se projít po hradě a pak má ještě nutkavější pocit, že s ním někdo mluví, ale cítí kolem chlad.

075 – Kapitán stráží místo skutečných čarodějnic zatkne tři herce hrající čarodějnice a vsadí je do žaláře.

076 – Čarodějky přemýšlí, zda mají ještě šanci vše napravit, a usnesou se, že by šlo vše změnit, pokud změní slova, která herci říkají. Bábi se tomu brání, protože nevěří, že je to tak snadné, ale nakonec rozhodne Mášrecht, který si je splete s herci a vyžene je na pódium.

077 – Příchod čarodějek do hry naprosto vykolejí všechny herce. Zvlášť, když Stařenka začne čistit kotlík, Magráta rozebírat lepenkové ohniště a Bábi jen sedí a na všechny zírá. Tomjan se snaží si se vším poradit a v praxi hraje celou hru sám. Když už není zbytí, hra se celá hrouť a Tomjan chce čarodějky vykázat, zjistí, že sám zapomněl text. A v ten okamžik promluví Bábi k publiku a pravda si najde cestu, jak sebe samu zahrát. Herci přehrají, jak v onu osudnou noc Felmet zabil za nabádání své lady krále Verence.

078 – Dafe, hrající Smrtě, se snaží připravit na svůj výstup. Ale potká se se skutečným Smrtěm, který zde má práci. Skutečný Smrtě uspí herce Smrtě a rozhlíží se po maskérně, která má pro něj zvláštní kouzlo. Úplně nevědomky začne stepovat a zpívat. Pak si počká na svůj čas a vejde na pódium. Tady pokračuje hra vedená Pravdou. To už Felmet nevydrží a úplně šílený začne ječet, že on to nebyl, on spal. Tomjanovo tělo ovládá král Verence a snaží se prokázat, že byl skutečně zabit. Nakonec vše podpoří šašek, který konečně řekne pravdu, že viděl královraždu. Felmet ho probodne divadelní dýkou. Pak pobodá několik dalších lidí, včetně lady Felmet a přitom na ni shazuje vinu za smrt Verence. Nakonec zabije sebe. Alespoň si to myslí, ale dýka, kterou se kolem oháněl, je falešná. Lady Felmet chce vzít situaci do svých rukou. Bábi ji zarazí, že Tomjan je skutečným králem. Mezitím Magráta přemlouvá šaška, že je živý. Lady se nevzdává, a když ji neposlechnou stráže, aby zatkly Bábi, napadne ji sama. A Bábi, aby ji zastavila, na ni použije hlavologii. Zboří všechny hradby v hlavě vévodkyně. Vévodkyně se chvíli neovládá, ale pak je najednou zase zpět. Stejná. Protože ji její vlastní já neděsí. Tedy ji

zastaví až Stařenka ranou kotlíkem do týla. Bábi vysvětluje Tomjanovi, že je skutečně králem Lancre a že musí vládnout. Mášrecht zatím přepisuje svou hru a Smrt' přemlouvá Felmeta, že není mrtvý. Zatím. Přemlouvá ho tak dlouho, až Felmet spadne z hradeb, kam se vydal, když si myslel, že je mrtvý, aby tam mohl strašit. Teď se vrátí jako duch a rozhodne se, že skutečně bude na Lancre strašit.

079 – Začalo pršet. Bábi davu vypráví, co všechno udělali, aby Tomjana zachránili. A všichni tomu věří, až na Tomjana. Ten totiž chápe, že nechce být králem, a oni nechtějí, aby on byl králem, ale aby někdo byl králem. Magráta zkoumá podobu šaška a Tomjana a mluví o tom se Stařenkou. Bábi mezitím navrhuje, že by měla být korunovace co nejdřív. Tomjan po dlouhém přemýšlení a po poradě s Mášrechtem odmítne místo krále. Dav je ohromen. Chvilí to vypadá, že se ani tak svému osudu nevyhne, ale nakonec ho zachrání Magráta, která kupředu vleče šaška.

080 – Herci hrající čarodějnice se snaží dovolat nějaké pomoc a chtějí vysvětlit, že nejsou žádné čarodějnice.

081 – Magráta mluví s Mášrechtem o dlouhých známostech.

082 – Čarodějky se po měsíci sejdou na blatech na sabatu. Starší čarodějky chválí hostinu po korunovaci, ale Magráta pláče, protože ji šašek, teď král Verenc II., nepozval, ani s ní nemluvil.

083 – Tomjan odchází z jeviště, spokojen s tím, že může hrát, a povídá si s Mášrechtem o jeho hře Král Lancre. Na konci rozhovoru ho Mášrecht ujišťuje, že je skutečně jako jeho otec, Vínozpěv. A Tomjan s ním souhlasí.

084 – Král Verence II. stojí před chaloupkou Magráty a chce jít k ní na návštěvu. Bohužel mu to ztěžuje jeho horlivý desátník, který nechápe delikátnost situace.

085 – Vévodkyně v noci prchá z hradu. Plánuje se vrátit a pomstít se. Cestou láteří, jak jsou všichni slabí. Na paloučku, přes který musí přejít, se sejde veškerá zvěř, zastupující zemi, která ji v království nechce, a zabije ji.

086 – Čarodějky se znovu sejdou na blatech. Tentokrát slaví. Zem má konečně krále. Stařenka s Bábi konečně Magrátě prozradí, že Verence a Tomjan jsou sice bratři, ale jejich otcem není starý král, nýbrž šašek, který byl u dvora velmi oblíbený. A domluví se, že nebudou teď moc dopředu plánovat další sabaty, protože v tyhle měsíce je spousta práce, a nakonec, ono se to nějak vyvrbí.

Divadelní hra

Obsazení:

Nad'a Vicenová - Bábi Zlopočasná

Jaroslava Pokorná - Stařenka Oggová

Klára Sedláčková-Oltová - Magráta Česneková

Tomáš Turek - vévoda Felmet

Ilona Svobodová - lady Felmetová

Miroslav Táborský - šašek

Jiří Wohanka - mrtvý král Verence

Vlastimil Zavřel - vrátný, Vínozpěv aj.

Miroslav Hanuš - herec, Mášrecht aj.

Peter Varga - Smrt' aj.

Martin Matejka - seržant, strážný aj.

Čeněk Koliáš - voják, strážný aj.

Miloslav König - Tomjan aj.

Zuzana Kolomazníková, Pavel Lipták, Roman Korda - dále hrají⁸

Divadelní hra začíná deklamací, která je ryze praktická a upozorňuje diváky, aby si vypnuli své mobilní telefony a že je zakázáno jakkoliv zaznamenávat představení.

První trpasličí hlas: „*Žádáme návštěvníky divadla Plocha, aby si vypnuli své mobilní telefony.*“ Druhý trpasličí hlas: „*Zároveň Vás upozorňujeme na přísný zákaz fotografování, tomografování a videorekordování. Zvláště pak s blesky a krupobitím!*“ Oba hlasy najednou: „*Děkujeme!*“

Následuje zvukový záznam Dame Edith Sitwell čtoucí svou báseň *Still falls the rain*:

„*Still falls the rain,
in the field of blood where the small hopes breed.*“⁹

Pokračováním je upravená citace ze hry Williama Shakespeara *Jak se vám líbí*:

⁸ www.divadlovdlouhe.cz

⁹ Překlad: „Stále padá déšť; na pole krve, kde malé naděje se rodí.“

„All the disc's a stage,
and all the men and women merely players:
They have their exits and their entrances;
and one man in his time plays many parts.“¹⁰

Pokračování básně *Still falls the rain*:

„Still falls the rain,
still falls the blood from the starved man's wounded side.“¹¹

Začne divadelní hra.

001 – Tato scéna je v divadelní adaptaci propojena se scénou 003, ale je zde vynechán kočár. Je zde citace z *Macbetha*: „Kdy my tři se zas sejdem ve vichřici, v hromobití a plískanici?“¹²

002 – Koncept Velké AˆTuin je pro svou velkou kulisní náročnost, a hlavně absolutní zbytečnost v divadelním příběhu vynechán.

003 – Viz scéna 001.

004 – Scéna je vynechána, protože v příběhu není důležité, jak se na scénu dítě dostane. Kočár by vytvářel přebytečnou retardaci děje.

005 – Scéna je propojena se scénou 007. Verencův rozhovor s duchem krále Champohára je upraven, protože tato postava ve hře vůbec nevystupuje. Je jen zmíněna jako ukázka ve scéně 039, kdy na ní šašek vysvětluje, že nikdo toho krále nezná a přízvisko Dobrý mu zůstalo díky legendám. Všechny potřebné informace Verencovi místo Champohára prozradí Smrt’.

006 – Scéna velmi podobná, jen odchod vojáka, který zabil svého velitele, je doprovázen zpěvem písně *My Bonnie Lies Over The Ocean*,¹³ poukazující na radu Bábí, že má hledat budoucí kariéru na moři.

007 – Viz scéna 005.

¹⁰ Překlad: „Celá Plocha je scéna a všichni muži a ženy jsou pouhými herci. Mají své konce a své vstupy a člověk ve svém životě hraje mnoho rolí.“

¹¹ Překlad: „Stále padá déšť; stále teče krev z boku hladovějícího muže.“

¹² (Pratchett, Terry: *Soudné sestry*, Praha, TALPRESS 2007, str. 5.)

¹³ Překlad: „Moje Bonnie žije za oceánem.“ Skotská lidová píseň.

008 – Tato scéna je stejná. Došlo zde jen k malé změně ve jméně vojáka, kterého Felmet poslal najít korunu a zabít kralevice. V knize se jmenuje Benzen a zde dostal jméno Pokřivín.

009 – Scéna odpovídá knižní předloze.

010 – Tato scéna byla pro divadelní účely zkrácena. V knize se Bábi dívá na korunu a cítí její moc, dokonce si ji vyzkouší. V divadelní adaptaci tato část vůbec není, protože zde moc koruny není vůbec zmiňována.

011 – Scéna odpovídá knižní předloze. Kupříkladu je zde zachována humorná scéna, kdy Bábi sedí v přední řadě hlediště a muž za ní nevidí na hru přes její velký, černý, špičatý klobouk, který je symbolem čarodějky. Scéna byla zachována hlavně proto, že je to povedený vtip, vezmeme-li v úvahu, že na hru koukáme v divadle a jistě se ve svém okolí také máme nějakého vysokého člověka, bránícího dokonalému výhledu na jeviště.

012 – Scéna byla v divadelní podobě rozšířena. Vévoda si povolá vojáka, kterému rozkáže, že mu má přivést čarodějku. Když voják odchází, nemůže se minout s vévodou, ten si přehodí přes paži plášť a jako toreador vojáka pobízí slovy „toro, toro“, aby prošel. Tento odchod vznikl náhodou při jednom zkoušení. Ale režisérce se zalíbil, a proto ve hře zůstal.

013 – Scéna je propojena se scénou 014. Zde poprvé zazněla v české verzi *Ježčí píseň*. Zpívá ji Stařenka Oggová. Je zde kladen důraz na znělé r, které má podle knihy Žeňa Vínozpěv mít. Každé r, které vysloví, je schválně přehnané. Jinak scéna velmi odpovídá knižnímu originálu.

014 – Viz scéna 013.

015 – Scéna je vynechána.

016 – Scéna odpovídá knižní předloze a je propojena se scénami 019 a 021. Změnou je jen oslovení vévody šaškem. V knize ho oslovuje Blahorodí, v divadelní adaptaci zkouší Vaše Zděšenosti a Vaše Vlezličnostvo.

017 – Scéna je vynechána.

018 – Scéna je spojena se scénou 027 a odpovídá knižní předloze.

019 – Větší část scény, kde je rozhovor výběřčího daní a Felmeta, je vynechána. Rozhovor šaška a vévody je naopak napojen na scénu 016 a pokračuje scénou 021, kdy přijde zemětřesení. Šaškovo vyprávění vtipů je doprovázeno pantomimou.

020 – Scéna je vynechána.

021 – Scéna je zkrácena. Plynutí času není v příběhu důležité, proto je vynecháno a zůstalo jen zemětřesení a debata mezi vévodou, vévodkyní a šaškem o pomluvách. Zemětřesení je zde elegantně vyřešeno hudbou a tancem. Felmet se šaškem se skrže něj protančí parodii na balet na melodie tak známé, jako je kupříkladu Verdiho Nabucco. Také zde cituje z *Macbetha*: „*Je tohle dýka, co tu vidím tanout, a jílcem ke mně?*“ zamumlal.¹⁴

022 – Scéna je spojena se scénou 027 a je upravena. Viz scéna 027.

023 – Scéna je vynechána.

024 – Scéna je vynechána.

025 – Scéna je vynechána.

026 – Scéna navazuje na scénu 021 a odpovídá knižní podobě. Jen Magráta na palouček vtančí a při tom zpívá. Trhání květin je doprovázeno zvuky z kreslených pohádek.

027 - Scéna je upravena a je spojena se scénami 022 a 018. Čarodějky se sejdou u Stařenky kvůli zemětřesení, které prošlo krajem. Povídají si a shodnou se, že země se zlobí a chce krále, který ji bude milovat. Vyvolávání démona bylo pro svou náročnost vynecháno. Stařenka se zmíní, že se ztratil její kocour Silver. A nakonec se pohádají kvůli šaškovi a kvůli minulosti.

028 – Scéna je vynechána.

029 – Scéna je vynechána.

030 – Scéna je vynechána.

031 – Scéna je propojena se scénou 034 a odpovídá knižní předloze.

032 – Scéna je vynechána.

033 – Scéna je vynechána.

034 – Scéna navazuje na scénu 031 a odpovídá knižní předloze.

035 – Scéna je spojena se scénou 037 a odpovídá knižní předloze.

036 – Scéna je vynechána.

037 – Scéna navazuje na scénu 035 a odpovídá knižní předloze.

038 – Scéna je změněna. Část, kde Magrátu napadnou vojáci, je předělána. Magráta totiž umí v divadelní adaptaci karate. Protože by byl problém, kdyby jablka, která jí vezmou vojáci z košíčku, zůstala na pódiu, jsou to gumové míčky, které schválně vojáci zahodí tak, aby bylo vidět, jak odskáčou do zákulisí. Rašení dveří bylo vynecháno a

¹⁴ (Pratchett, Terry: *Soudné sestry*, Praha, TALPRESS 2007, str. 97)

nahrazeno výbuchem a následným zatměním, aby mohly být vyměněny kulisy. Jako perlička je zde dodán odchod Felmeta, kdy odstrčí kostlivce v kleci, který mu překáží, a volá: „*Jdi mi z cesty, nudisto!*“

039 – Scéna je změněna. Navazuje na scénu 038, takže se děj odehrává v hladomorně. Je vynechán Felmetův nátlak na čarodějky, nenutí je mluvit před lidem. Stejně tak je vynechán projíždějící kočár. Bábi se rozzuří jen vzpomínkou na Felmeta.

Po této scéně následuje pauza.

040 – Scéna je přesunuta za scénu 043. Scéna odpovídá knižní předloze.

041 – První scéna po pauze. Spojena se scénou 043 a odpovídá knižní předloze.

042 – Scéna je vynechána.

043 – Scéna je spojena se scénou 41 a odpovídá knižní předloze.

044 – Scéna je vynechána.

045 – Scéna je změněna a navazují na ni scény 046 a 050. Je zde dodán text kouzla, který v knize není zmíněn. Bábi: „*Při nekonečné síle všemocné Velké A Tuin, mezihvězdné želvy podpírající náš svět, a při čtyřech velkých slonech, kteří stojí na jejím krunýři a drží Zeměplochu na svých ramenou, bohové Osudu, Předurčení a Času vyvolávám Vás a přikazuji! Království lancerské necht' znehybní, zatímco celý svět pohne se kupředu o dvacet let. Celých a plných! Pak k Felmetovi, samozvanému králi Lancre, dostaví se nemesis.*“ Magráta vůbec neletí, naopak, podporuje čarodějky ze země, a tak náhodou narazí na šaška, který šel na procházku. Celý let Stařenky a Bábi doprovází hudba Wilhelma Richarda Wagnera Jízda valkýr a zvuk motoru letadla. Let je statický, odehrává se na jednom místě, kdy čarodějky hledí kupředu a celá scéna je zahalena dýmem, který představuje mraky a zároveň maskuje fakt, že Bábi klečí, aby byla níž než Stařenka, a samozřejmě pád Bábi z nebe.

046 – Scéna spojena se scénami 045 a 050 a je změněna. Šašek vede Magrátu domů a povídají si o svých osudech, stejně jako v knize. Ale scéna polibku je jiná. Šašek se zeptá: „*Kdybich tě teď políbil, proměnil bych se v žábu?*“ Magráta mu odpoví: „*To budeme muset teprve zjistit!*“ Pak se chvíli snaží vyhnout násadě koštěte, která jim překáží a nakonec se políbí klasickou dětskou pusou, kdy mají našpulené rty. A v otočkách líbající se odejdou ze scény. Bábi a Stařenka letí na jednom koštěti. Baví se o počtu kohoutů v Lancre, když vše vypadá beznadějně. Stařenka řekne, že dvacet tři, že je její syn Jason počítal. Pak je slyšet zvuk kokrhání, kašle, sípání a škrcení. Tady už rozhovor navazuje na knižní originál.

047 – Scéna je vynechána.

048 – Scéna je změněna, navazuje na scénu 050 a je spojena se scénou 051. Magráta šaškovi přizná, že se líbali dvacet let. Chce se nechat políbit znovu, ale k tomu nedojde, protože šašek prozradí, že odjíždí do Ankh-Morporku.

049 – Scéna je vynechána.

050 – Scéna je spojena se scénami 045 a 046 a odpovídá knižní předloze.

051 – Scéna odpovídá knižní předloze.

052 – Scéna je vynechána.

053 – Scéna je spojena se scénami 054 a 055 a je změněna. Tomjan s Mášrechtem náhodou narazí na šaška v Ankh-Morporku, přesně v okamžiku, kdy je okrádán. Tak se rozhodnou mu pomoci.

054 – Scéna je spojena se scénami 053 a 055 a je změněna. Šašek chce pozvat své zachránce na skleničku, ale Mášrecht odmítne, že se musejí vrátit do divadla.

055 – Scéna je spojena se scénami 053 a 054 a je změněna. Mášrecht šaškovi představí Tomjana a sebe a prozradí mu, že píše hry. Šašek je spokojen, že konečně našel divadelníky.

056 – Scéna je spojena se scénou 057 a odpovídá knižní podobě. Pouze divadlo, které staví, se nejmenuje Zeměplocha, ale Plocha.¹⁵

057 – Scéna je spojena se scénou 056 a je změněna. Tomjan se staví za Mášrechtem a poslouchá úryvek hry, který se mu moc nelíbí. Pak jde spát a vidí čarodějky, jak ho pozorují skrze křišťálovou kouli. A začnou čarovat, aby Tomjana přivedli zpět do Lancre: „*Zdráv buď králi lancerský...*“ - „*...Tome...*“ dokončuje Bábí. „*...Jane...*“ oslovuje Tomjana Stařenka. „*Tak jak se vlastně jmenuje?*“ zajímá se Magráta. Všechny tři najednou: „*Tomjane! Osud tvůj tě volá!*“ Tomjan se probudí, stěžuje si Mášrechtovi. Ten ale pouze dopisuje poslední scénu, přednese ji nahlas Tomjanovi a Vínozpěvovi, který přijde do místnosti, a mohou vyrazit na cestu.

058 – Scéna je vynechána.

059 – Scéna je vynechána.

060 – Scéna je vynechána.

061 – Scéna je vynechána.

¹⁵ Stejně je pojmenované divadlo, o kterém mluví na začátku v úvodu trpasličí hlasy, upozorňující na zákaz zaznamenávání představení.

062 – Scéna je vynechána.

063 – Scéna je vynechána.

064 – Scéna odpovídá knižní předloze.

065 – Scéna je vynechána.

066 – Scéna je vynechána.

067 – Scéna je vynechána.

068 – Scéna odpovídá knižní předloze.

069 – Scéna je vynechána.

070 – Scéna je změněna. Part začíná přednesem: „*Celý svět, celá naše Zeměplocha, jest jevištěm a všichni muži a ženy jsou jen herci!*“ Tato věta je přednesena vypravěčem a nastiňuje, že divadelní hra, kterou si Felmet objednal, začala a další děj se odehrává během ní. Je to věta, kterou chtěl Mášrecht užít ve své hře ve scéně 057, a jedná se o upravenou citaci hry Williama Shakespeara: *Jak se vám líbí*. Poté si jako první Tomjan stěžuje Mášrechtovi, že nemají korunu, a až potom se Mášrecht snaží povzbudit herce hrající čarodějnice.

071 – Scéna je spojena se scénami 072 a 073 a odpovídá knižní předloze.

072 – Scéna je spojena se scénami 071 a 073 a je změněna. Bábi zde dojde k závěru, že už jim zbývají jen slova, a hlavně ta musejí změnit.

073 – Scéna je spojena se scénami 071 a 072 a odpovídá knižní předloze.

074 – Scéna je spojena se scénou 075 a první částí scény 078 a je změněna. Herec, hrající Smrtě pije v hospodě a odmítá se vrátit. Tomjan přiběhne za Mášrechtem a přemlouvá ho, že musí Smrtě zahrát. Mášrecht si roli zkusí a zjistí, že je naprosto zoufalý herec. Koktá text a poradí mu až skutečný Smrt', který má na hradě práci. Všichni si ho spletou s hercem, hrajícím Smrtě, a tak se stane, že Smrt' hraje Smrtě.

075 – Navazuje na scénu 078 a je změněna. Kapitán prožene přes scénu herce, hrající čarodějky, když je vede do hladomorny.

076 – Scéna odpovídá knižní předloze.

077 – Scéna navazuje na druhou část scény 078 a odpovídá knižní předloze.

078 – První část scény, týkající se Smrtě, navazuje na scénu 074 a pokračuje scénou 075. Smrt' se rozhlédne a začne zpívat píseň Miláčku a nakonec i stepuje.

Druhá část navazuje na scénu 077, pokračuje scénou 079 a je změněna. Hra pokračuje, herci hrají, co se stalo ten osudný večer, kdy Verence zemřel. Králův duch se na vše dívá a sleduje Felmeta, když zmateně vypráví. Lady se pokusí zasáhnout a chce

všechny nechat zatknout, ale zabrání jí v tom šašek, který se přizná, že viděl vraždu krále Verence. Smrt' se dívá na šaškovy hodiny¹⁶ a je zmatený, protože šašek mrtvý není. Felmet se stále brání, že nic neudělal, a pobodá lidi kolem sebe, včetně své ženy a pak probodne sebe. Smrt' se zahledí na jeho hodiny a spokojeně pokývá hlavou, protože tady bude potřeba jeho asistence. Felmet si myslí, že je duch, a odběhne ze scény. Vévodkyně se znovu pokusí převzít moc, ale Bábi ji přeruší a určí Tomjana jako dědice trůnu. Vévodkyně se tomu vysměje a pak Bábi pokouší, že se jí nebojí, ať zkusí, co nejhoršího umí. Bábi na ni užije hlavologii. Lady se otrepe a vysměje se Bábi znova, protože jí nevádí vědět, jaká je skutečně. Umlčí ji až Stařenka ranou do hlavy. Na rozkaz Bábi vévodkyni odnesou a zavrou. Přiběhne sluha, který všem řekne, že vévoda spadl z hradeb.

079 – Tomjan odmítne být králem, protože se na to necítí. Mášrecht ho ujistí, že králem už je a jediné, co by ho mohlo zachránit je, kdyby se našel nějaký sourozenec. Tomjan si mne bradu a zahledí se na šaška, který dělá to samé. Udiveně na sebe hledí. A je rozhodnuto, že se králem stane Verence.

080 – Scéna je vynechána.

081 – Scéna je vynechána.

082 – Scéna je spojena se scénou 086 a je změněna. Čarodějky chválí hostinu, ale Magráta nepláče, protože s Verencem II. Rexem dobře vycházejí.

083 – Scéna je vynechána.

084 – Scéna je vynechána.

085 – Scéna je vynechána.

086 – Scéna navazuje na scénu 082 a je změněna. Magráta se zajímá, co se stalo s vévodkyní, a Bábi jí vypráví, jak se vévodkyni povedlo utéct, ale zabila ji lesní zvěř. Vévodkyně zatím prochází za jejich zády a má podobu kentaura. Pak scéna odpovídá knižní předloze, ale závěr je jiný. Místo, aby se čarodějky usnesly, že se teď nebudou domlouvat, kdy se znovu sejdou, v divadelní adaptaci se Bábi zeptá: „*Takže, kdy my tři se zase sejdem?*“ Zazní dramatická hudba, kterou hra i začínala.

Úplným závěrem je záznam hlasu, který na začátku recitoval upravenou citaci z *Jak se vám líbí*. Nyní řekne: „*All the disc is the stage... Pampadam.*“

¹⁶ Šaškovy hodiny jsou žluto-červené, což nejsou žádné hodiny smrtelníků. Speciální hodiny mají jen bohové.

Kniha má 375 stránek textu. Divadelní představení trvá 175 minut.

Jak je vidět na mém rozboru, mnoho scén bylo v divadelní adaptaci vynecháno. Na jednu stranu byly ze hry odstraněny detaily, které vytvářely problém, jak je zahrát. Ať už z nedostatku času, nebo z nemožnosti vyměnit kulisy, či z důvodu, že je prostě nemožné zahrát takové scény na jevišti. Na stranu druhou zde byly ponechány části, které nijak neobohacují příběh jako takový, ale jsou vtipnými, zábavnými kousky, nad kterým se divák zasměje. Určitě bylo složité vybrat, které části ve hře ponechat, a které odebrat. Bylo zapotřebí citlivého zamyšlení se, aby v příběhu nebylo moc odbíhání od hlavní roviny děje, ale aby zase nebylo vynecháno to vtipné, na co se jistě všichni fanoušci Zeměplochy a Terryho Pratchetta přišli podívat. To vytváří zvláštní kontrast proti knize. Kniha je jasně dané, pevně ucelené dílo vyprávějící příběh o čarodějkách, moci, vůli země, a hlavně osudu. Ale příběh divadelní je docela jiný. Ten vypráví o tom, že můžeš být tím, čím chceš, když v to budeš věřit. Protože jsem velký fanoušek, na začátku mi vadilo, jak je příběh zkrácen oproti knize, chyběly mi tam scény, které v knize jsou. Právě třeba Vyvolávání démona. A samozřejmě jsem v ten okamžik neřešila problematiku, zda by vůbec bylo možné takovou scénu zahrát. Ale čím déle jsem se do příběhu vžívala a čím déle jsem ho prožívala, tím méně mi tyto drobnosti vadily. Na konci mi ani nevadilo, že je závěr docela jiný. Naopak, přišlo mi, že je to dobrý konec.

Díky specifickým možnostem, jaké divadlo má, získaly Soudné sestry nové cesty, jak si získat diváka. Kupříkladu hudbou. Ve velké části vytváří napětí a dramatiku scény, ale pak jsou tu nenápadné doprovody, kterých si divák napoprvé snad ani nevšimne, ačkoliv dotvářejí celý obraz hry. Kupříkladu, kdy Magráta trhá květiny, ozvou se zvuky, které si snad každý vybaví jako doprovod němých kreslených pohádek typu Tom a Jerry. Za zmínku stojí i scéna, kdy Mášrecht píše divadelní hru do rytmu melodie, která hraje na pozadí, a do toho všeho je slyšet klapot psacího stroje včetně cinknutí posunovače.

Pak jsou tu samozřejmě možnosti vizuální. Role herců jsou dovedeny do dokonalosti právě výrazy, chůzí a gesty. Kupříkladu vévodkyně naprosto exceluje díky pohybům hrudníku, které vždy používá, aby zastrašila šaška. Kráčí proti němu, požaduje od něj něco a zastrašuje ho vyzývavým vystrčením ňader. K tomu samozřejmě pomáhá i kostým. V knize je vévodkyně popisována jako robustní, urostlá žena. Ve hře je poměrně štíhlá, ale má enormně obří hrudník. Vévoda je zase perfektně doplněn výrazy. Věčně se tváří šíleně, směje se, šklebí se. Navíc trpí chorobnou úzkostí a věčně si myje ruce, takže během hry se jeho paže zhoršují a on si s nimi pořád pohrává, jakoby bezděčně. A

čarodějky, Bábi, Stařenka i Magráta jsou tak úžasně věrné svým knižním předlohám, že je to až k neuvěření. Bábi a její Pohled, který dokáže propálit otvor do ocelového plátu, přesně takovou Bábi a takový pohled se povedlo zahrát Nadě Vicenové. Jaroslava Pokorná naopak úžasně vystihla, jak Stařenka všechno vidí mateřsky, mile. Pro mě to jsou nejlepší možné čarodějky. Stejně tak je hodnotil Terry Pratchett, když se sem přijel podívat. Naprosto nadšený byl z kostýmů čarodějek, protože až pedantsky trval na černé barvě. Když pak hru viděl, prohlásil, že ze všech pětadvaceti verzí Soudných sester, které viděl, je tato nejlepší.

Celá hra se odehrává na malém množství kulis, které se mění jen sporadicky. Jsou svým vzhledem tak flexibilní, že se dají využít v různých scénách. Dominuje otočná kulisa uprostřed pódia, kterou mohou otáčet sami herci. Kulisy na okrajích se mění jen na pravé straně, kdy je tam buď schodiště uvnitř budovy, nebo kameny v přírodě. Na levé straně je vždy trůn. Ostatní kulisy jsou zavěšené v prostoru, jako například ukazatele v Ankh-Morporku, lampa uvnitř Stařenčiny chaloupky či větve v lese.

Čas je v divadelní hře posunut. Zatímco v knize se čas posune o tři roky, než se čarodějky rozhodnou zasáhnout kouzlem, v divadelní hře se vše odehraje během jednoho roku. Z toho důvodu je pak kouzlo dlouhé dvacet let, a nikoliv patnáct.

Maškaráda

Kniha má celkem čtyři dějové linie. První, která patří Anežce Nulíčkové, druhou, která se týká čarodějek Esmeraldy „Bábi“ Zlopočasné a Gyty „Stařenky“ Oggové. Třetí, náležící Valtrovi Plížovi. A čtvrtou, kterou zastupují muži ve vedení Opery, tedy Sardelli, Kateřin Štandlík a Moldur Musikfetteral.

Kniha je parodií na příběh *Fantom opery* od Gastona Leroux. Vyskytují se zde ale narážky na mnoho dalších známých muzikálů, jako jsou například právě *Fantom opery* či *Cats* od Andrewa Loyda Webbera. Většina hudby pochází z muzikálů, ale kupříkladu klasická baletní hudba je sestavena přímo pro představení Divadla v Dlouhé.¹⁷

Mezi příběhy *Soudné sestry* a *Maškaráda* patří ještě jeden díl, a to *Dámy a pánové*. Ten vypráví o souboji mezi čarodějkami o moc. Najdeme zde mnoho parafrází na *Sen noci svatojánské* Williama Shakespeara.

Kniha

001 – Bábi a Stařenka se znovu sejdou na blatech. Tentokrát jsou jen dvě, protože Magráta je tři měsíce vdaná a královnou Lancre. Bábi se trápí, ale nechce to dát znát. Jenže Stařenka to na ní moc dobře pozná. Chce proto najít třetí čarodějku, která by je doplňovala. Coven má mít tři čarodějky, pannu, matku a stařenu. A jim chybí panna. Stařenka si uvědomuje, jak se Bábi zavírá do sebe a pomalu se mění „na černou“.¹⁸ Touží s tím něco udělat. Má totiž strach, že se Bábi jednou moc hluboko zavrtá do mysli nějakého zvířete a už se nevrátí, anebo se promění v černou a bude terorizovat kraj.

002 – Kozlovrch si pročítá listy dopisu, který dostal, a zkoumá jeho obsah. Je plný receptů. Nakonec je dá přečíst hlavnímu tiskaři Příklopkovi a i ten je překvapen. Kozlovrch okamžitě rozhodne, že tahle kniha půjde do tisku, protože na ní určitě vydělá.

003 – Anežka Nulíčková stojí před budovou opery a chce jít na konkurz. Proto se zeptá na cestu Valtra Plíži, prost'áčka, který před operou zametá schodiště. Ten ji dovede

¹⁷ První byla vymyšlena baletní choreografie a až poté vybrána a za sebe poskládána hudba.

¹⁸ Černá čarodějka je zlá.

ke správnému vchodu. Anežka se musí u vchodu zapsat a uvažuje nad svým jménem. Protože se jí její skutečné jméno nezdá dost umělecké, zapíše se jako Perdita X Nulíčková.

004 – Stařenka je na noční procházce a zvažuje, které z děvčat z okolí by mohlo být čarodějkou. Nakonec se rozhodne, že jejich vhodnou adeptkou bude Anežka Nulíčková.

005 – Anežka stojí na pódiu a připravuje se na svou zkoušku. Začne Ježčí písní, kterou se naučila od Stařenky, ale hned pozná, že to nebyla dobrá volba. Po malých nedorozuměních ukáže, že má rozsah tak mocný, že když zpívá hluboko, lidé se ošívají, a když zpívá vysoko, lidé omdlévají. Navíc umí zpívat sama se sebou v terciích či umístit hlas, kam jen chce. Na přední stranu jeviště, ke stropu, do zadní části sálu. Všechny ohromí.

006 – Bábi se velice nudí, a proto se tváří extrémně čarodějně, když ji přijde navštívit vesničan, kterého bolí záda. Poradí mu přesně tak, jak by měla dobrá čarodějka poradit. Tajemně, s lektvarem, a než muž odejde, finguje pád, a přitom mu záda srovná. Je spokojená, jak ho ošálila. Když si svůj úpadek uvědomí, je zase nešťastná. Kouká z okna na husy, jak letí do teplých krajů, a přemýšlí, že by nebylo špatné se tam podívat skrze husí mysl.

007 – Majitel opery Kateřin Štandlík, hudební ředitel Sardelli a sbormistr dr. Musikfutteral se sejdou, aby rozhodli, koho přijmou do opery. Štandlík protlačuje Kristýnu, která neumí zpívat, ale je hezká a její tatínek věnoval opeře spoustu peněz. Musikfutteral chce zaměstnat Anežku, která je sice nehezká a objemná, ale zpívá jako nikdo jiný v opeře. Nakonec přijmou obě.

008 – Anežka se poprvé setkává s Kristýnou. Zjistí, že jsou sousedky a že ji svým způsobem Kristýna irituje. Když odcházejí, aby si prohlédly své pokoje, někdo je ze tmy pozoruje.

009 – Stařenka jde navštívit paní Nulíčkovou, aby se nenápadně poptala na Anežku, ale zjistí, že Anežka odjela do Ankh-Morporku studovat hudbu. Je z toho zklamaná, protože s Anežkou počítala. Obává se, že už ji nebudou moci získat zpět, protože Muzika je silný nepřítel Magiky.¹⁹ Na konci návštěvy má věštit paní Nulíčkové z čajových lístků, fiktivně jako vždy, ale teď šálek rozbije.

¹⁹ Toto slovo vzniklo jako hříčka s anglickým jazykem. Hudba se řekne „music“ a magie „magic“. Pratchett si poté hraje s myšlenkou, že music a magic jsou sestry, obě stejně silné a rozdílné jen dvěma písmeny. Proto je v překladu použito slovo magika.

010 – Když si Anežka s Kristýnou prohlížejí své pokojíky, Kristýna obdivuje obrovské zrcadlo ve svém pokoji. Anežka je ráda, že ve svém žádné nemá. Anežka na Kristýninu žádost začne vyprávět o sobě, ale po chvíli pochopí, že ji Kristýna vůbec neposlouchá.

011 – Ale kdyby ji Kristýna poslouchala, řekla by jí, že věří, že uvnitř každé tlusté ženy je jedna hubená. Ta její se jmenuje Perdita. A zachránila ji od toho stát se čarodějkou nebo ženou v domácnosti. Ani jedno z toho být nechtěla. A proto z Lancre utekla.

012 – Stařenka doběhne k Bábi, která se okamžitě dušuje, že jen spala, nezkoušela Zapůjčení.²⁰ Stařenka ji přeruší, ať okamžitě udělá čaj. V čajových lístcích, když myslí na Anežku, vidí obě lebku s děsivými očima. Bábi přesvědčená není, protože čajové lístky neumí předpovídat budoucnost. Tak jí Stařenka dá přečíst dopisy. V ten okamžik zaklepe na dveře pošťák Jeník Ogg, který nese své matce dopisy. Jsou adresovány lancerské čarodějnicí, takže si je vezme Bábi a přečte si je. Zjistí, že jsou to reakce na recepty, které Stařenka poslala do Ankh-Morporku.

013 – Anežka zkusí znovu Kristýně vysvětlit, že z Lancre odešla kvůli čarodějkám. Ale Kristýnina „tupost“ je bezedná, takže se ani tentokrát Anežce nepovede Kristýně vysvětlit svou situaci.

014 – Stařenka se přizná, že jí pan Kozlovrch vydal knihu receptů. Bábi si knihu přečte a pak začne počítat. Nakonec Stařenku vyvede z míry, když jí prozradí, že bude velmi bohatá, až jí pan Kozlovrch dá všechny peníze, co jí dluží. Nakonec si Bábi pořádně prohlédne recepty a zjistí, že každý z nich je vlastně receptem na afrodiziaka. Je znechucená, že zrovna tohle si všichni budou spojovat s jejím jménem. A tak donutí Stařenku, aby společně jely do Ankh-Morporku a vyřešily tuhle situaci. Takže Stařenka je spokojená.

015 – Anežka s Kristýnou se jdou projít po opeře. Kristýna začne Anežce vyprávět o Duchovi opery. Tajemné osobě, která má vždy rezervovanou loži číslo 8. V Anežce se zase projeví čarodějka, když přesně popíše, jak Duch vypadá. Pak zaslechnou varhany. Když se u nich všichni seběhnou, najdou na nich ležet vzkaz. A nad nimi visí Křípal v provazech.

²⁰ Zapůjčení je kouzlo, kdy čarodějka pronikne do mysli zvířete a zapůjčí si jeho tělo. Ale je to nebezpečné, protože čím déle čarodějka zůstává v těle zvířete, tím více se zvířetem stává.

016 – Čarodějky čekají na dostavník na místě, kde nestaví. Kočí je z toho dost vytočený, když kočár najednou sám zastaví a čarodějky chtějí nastoupit. Nakonec ho přesvědčí až hlavologie, kterou na něj použije Bábi.

017 – Při ošetřování zraněného Křípala všichni vyprávějí o Duchovi. Jediná Anežka je praktická, ale v tom davu působí nepatřičně. Do rozhovoru vstoupí krysař Liberka, který je ve vyprávění o Duchovi nejvíce zbláhlý. Zaměstnanec opery rozežene až Sardelli, když přijde zjistit, co se stalo. Anežka se opět projeví jako čarodějka, když přesně diagnostikuje, co je zraněnému muži a přizná, že vůbec nic neviděla, zatímco Kristýna tvrdí, že viděla muže s křídly, jako má netopýr.

018 – Stařenka napřed Bábi vytkne hlavologii, protože tohle by dělat neměla, a potom se začne seznamovat s lidmi v dostavníku. Načež si uvědomí, že si potřebuje nutně odskočit. A to je druhá zastávka na trase dostavníku na místě, kde běžně dostavník nestaví, kterou čarodějky zapřičiní.

019 – Štandlík řeší účetní knihy opery a zjišťuje, že je to jeden velký chaos. A hlavně z nich nejde žádný profit. Pak mu ještě Sardelli nahlásí rozbité varhany, kdy je zkáza dílem Ducha. Štandlík je zmaten, ale pak si vybaví, že něco takového slyšel od původních majitelů.

020 – Bábi čeká, až Stařenka vykoná svou potřebu, a přitom si povídají o všem možném.

021 – Nedaleko místa, kde je teď Stařenka, se Smrt' snaží přemluvit labuť, aby mu zazpívala, protože jinak ji nemůže vzít mezi mrtvé. Labuť ale zatvrzele odmítá. Chvíli se jí snaží přemluvit, ať zpívá s ním, ale nakonec ji přelstí a labuť zapěje.

022 – Štandlík si opakuje informace, které mu řekl Sardelli. Duch může za všechno. Za to dobré i zlé. Dokud jste na jevišti, nepíská se. Druhé sklepení je zatopené. Duch posílá vzkazy, ale jsou úplně šílené a končí velkým počtem vykřičníků a smíchem. Měl si vybrat jiné zaměstnání.

023 – Díky Silverovu zápachu jedou teď čarodějky v dostavníku jen s chrápajícím pánem. A proto si povídají o lidech. Jak lidé nedokážou správně myslet. Bábi se zeptá Stařenky, co by z domu vynesla, kdyby začalo hořet. Stařenka se rozhodne pro Silvera a Bábi je spokojena. Pak najednou muž začne mluvit ze spaní a říká názvy různých jídel. Stařenka dostane hlad a vyloví ze svého vaku slaný koláč s vepřovým. Muž se okamžitě probere, a tak mu nabídne kus a pivo k tomu. Tím si zaváže Jindřicha Slimejše.

024 – Sardelli se snaží Štandlíkovi vysvětlit, že všichni uvnitř opery se vlastně nenávidí a je tu tolik pravidel, která určují, co nosí štěstí a smůlu, že si to snad ani nikdo nepamatuje. Přitom do kanceláře vejde Valtr a doplňuje uhlí, které vždy pečlivě opráší. Štandlík si uvědomuje, že neudělal moc dobře, když operu koupil, protože nechápe její souvislosti. Pak se ptá na účetnictví a je ohromen, když zjistí, že žádné není. Protože opera nevydělává.

025 – Silver se plíží kolem zájezdního hostince, kde jsou čarodějky ubytované. Protáhne se do spíže, kam chce na smetanu, a nachytá ho tam žena. Silver cítí, že nemá kudy utéct, a tak se promění.²¹ Úplně nahý, krytý jen velkou bábou formou, vyběhne do tmy.

026 – Bábi a Stařenka přestěhovávají pokoj, aby se cítily bezpečněji, když zaslechnou zpěv z vedlejšího pokoje. Je to Jindřich Slimejš. Někdo vejde do Jindřichova pokoje a on okamžitě začne mluvit jinak, s přízvukem. A Bábi okamžitě dojde, že Enrico Basilica, kterého provolával dav, když vystupovaly, a Jindřich Slimejš jsou vlastně jeden muž. V ten okamžik jim na dveře zaklepe muž, který je žádá o pomoc. Jeho syn je nemocný. Bábi se toho ujme, vezme chlapečka do chlěva, kde je nemocná kráva, vyžádá si svíčku, sirky a karty a čeká. K ránu ji navštíví Smrt'.

027 – Stařenka už skoro spí, když se jí do pokoje vkrade Silver, stále ještě v mužské podobě a schová se pod postelí. Stařenka mu dá kost od kotlety a trochu uklidněný Silver se začne měnit zpět v kocoura. A i když Stařenka není ve chlěvě, uvědomí si, že Smrt' už přišel.

028 – Bábi vyzve Smrtě, aby si s ní zahrál jednoduchý poker o život dítěte. Smrt' prohraje, a tak si místo dítěte vezme krávu. Pak mu Bábi srovná ruku, kterou si moc namáhá při máchání kosou, a ujistí ho, že se může jakékoliv úterý ráno zastavit, ale ať dá vědět předem.

029 – Anežka zůstala dlouho vzhůru, když pozorovala dění v opeře. Teď jde do svého pokoje a cestou potká Andrého, mladého hráče na varhany. Vyzvídá na něm, co tam dělá, a on jí prozradí, že zkoumal místo, kde se Duch pokusil uškrtit Křípala, protože si chce být jistý, že je vše v pořádku. Anežka pak jde spát a přemýšlí, že by André mohl být Duch, ale pak si to sama vyvrátí. Ze zamyšlení ji vytrhne Kristýna, která se bojí zrcadla

²¹ Čarodějky ho v *Čarodějkách na cestách* zaklely, a proto se může proměnit v muže, pokud se cítí být ve výjimečném stresu. (Pratchett, Terry: *Portfolio*, Praha, TALPRESS 1998, str. 8)

u sebe v pokoji, které na ni mluví, a chce si s Anežkou vyměnit pokoj. Na tu v Kristýnině pokoji zrcadlo skutečně promluví. Osloví ji jako Kristýnu a tvrdí, že je přítel a že ji naučí perfektně zpívat.

030 – Čarodějky mají s Jindřichem Slimejšem a dalším pánem den na to kočár jen pro sebe. Začnou si tedy povídat. Cizí muž jim vysvětlí, že je impresárió a tlumočník pro pana Bazilicu, který nemluví ankh-morporsky. Ale nakonec impresárió vyžene Silverův zápach. Tehdy Bábi konfrontuje Jindřicha a ten jim poví celý příběh. Vydává se za Enrica Basilicu z Genovy, protože to, co pochází z cizích krajů, je lepší. Jako Slimejše z Ankh-Morporku by ho nikdo neposlouchal. Ale trápí ho, že mu všichni vaří těstoviny s rajskou omáčkou a chobotnicemi, když on by si dal nějaké normální jídlo. Aby neprozradily jeho tajemství, dostanou od Jindřicha čarodějky vstupenky do opery.

031 – Ráno se nevyspalá Anežka potká s Kristýnou, která od tajného ctitele dostala darem šaty. Kristýna z toho je u vytržení. Pak se Anežce přizná, že v noci slyšela zpěv, a Anežka poprvé za život lže, protože tvrdí, že neslyšela nic. Kristýnu už to nezajímá. A Perdita X Zasněná uvnitř Anežky si zanáává.

032 – Plížová, Valtrova matka, začne uklízet a přitom se shání po Valtrovi. Místo toho ale potká pohvizdujícího Liberku. Znepokojeně ho upozorní, že na jevišti se nesmí hvízdát. Ale Liberka je nad to povznesen, věří, že má šťastný den. Dole ve sklepeních něco našel. Když odchází, ozve se úder a Plížová ho nemůže nikde najít. Z výšek se k ní snese jen jeho klobouk.

033 – Liberka je mrtvý, ale místo Smrtě si pro něj přijde Krysí Smrt'. Liberka cítí, že se mění na krysu. Brání se, že nevěří na reinkarnaci, a rozumí Krysímu Smrt'ovi, že reinkarnace věří v Liberku.

034 – Štandlík najde mezi dopisy jeden od Ducha opery. Je ohromen, protože je to velice slušný dopis, ve kterém ho Duch opery žádá, aby Kristýna hrála hlavní roli ve večerním představení. Štandlík s lístkem okamžitě běží za Sardellim a najde ho na jevišti, kde je skupinka lidí koukající na oběšeného Liberku. Další dopis od Ducha je zase úplně šílený. Sardelli navrhuje zavřít budovu a prohledat ji, aby Ducha našli, ale Štandlík odporuje, že na to nemají finance. Pak se oba zahledí na lustr a napadne je děsivá myšlenka, že to by mohl být další Duchův cíl.

035 – Dostavník dojede do Ankh-Morporku. Agent je rozlícen, že má kočár patnáct hodin zpoždění. Ale kočí je podivně klidný a říká, že to nevadí, že měli piknik, kochali se

výhledem a povídali si historky. Agent je teď úplně rozrušen a jde si promluvit se Stařenkou a Bábi. Ale je udolán jejich stoicismem, takže je nechá být.

036 – Všichni tři vedoucí opery Anežce vysvětlí, že po ní chtějí, aby zpívala hlavní roli večerní opery, ale aby svůj hlas vsadila Kristýně, protože má lepší technickou přípravu a jevištní zjev. Anežka chce napřed odejít uražena, ale nakonec souhlasí. Musikfuttal ji lituje, že se narodila tak pozdě, protože pár let zpět by byla hvězdou, ale Sardelli je rád, že se doba změnila a že se kouká na vzhled.

037 – Čarodějky dojdou do Jilmové ulice, do podniku paní Dlaňové, což je nevěstinec. Bábi Zlopočasná je tam jako doma, protože se zná s paní Dlaňovou, ale Stařenka je ohromena, a to hlavně proto, že jí místo doporučil jeden ze synů.

038 – Anežka se učí árii „Loučení“ pro večerní představení. Napoprvé ji zazpívá stejně jako doktor Musikfetteral, který ji učí, napodruhé tak, jak by ji zazpívala Kristýna a napotřetí tak, jak by měla znít. Musikfetteral je tak dojat, že nemůže mluvit. Stejně tak je ohromen André, který hraje doprovod. Chvíli si povídají, co text árie znamená. Je o zaseknutých dveřích. Pak se Anežka Andrému přizná, že si myslela, že je Duch. S tím se rozejdou. Na pokoji se Anežka potká s Kristýnou, která je plně nadšena, protože večer hraje hlavní roli. A slibuje Anežce, že až bude slavná, nezapomene na ni. Ale chce zpět svůj pokoj. Anežka souhlasí, protože Perdita jí vnukne nápad.

039 – Musikfuttal se uklidní a rozhodne se, že si bude u Štandlíka stěžovat. Takový hlas si nezaslouží takové zacházení. Měla by být v hlavní roli! Pak si v hlavě probírá, jak je teď vše těžké. Nový majitel, sýrař, a už se jim plete do tvorby umění. A v ten okamžik zahlédne Ducha, jak ničí nástroje. A ten ho zabije.

040 – Musikfuttal se setká se Smrtěm a splete si ho s Duchem. Pak mu jeho omyl dojde, omluví se a rozhořčí se nad tím, že byl tak surově zavražděn. A nakonec už jen doufá, že na druhé straně jsou sbory. Smrt' se jen zeptá, jestli by si něco takového přál.

041 – Anežka má černé svědomí, snaží se sebe samu přemluvit, že tím, že koupila bylinky pro lepší spaní, nespáchala žádný zločin. Ale hlavně to, co s nimi chce udělat, není trestný čin. Cestou z obchodu potká starší čarodějky, ale tváří se, že je neviděla.

042 – Čarodějky jdou za Kozlovrcem, aby od něj získaly Stařenčiny peníze. Nastane malá komplikace, jak určit, že Gyta Oggová je skutečně Gyta Oggová. Stařenka totiž Kozlovrcovi poslala svou podobenku, která je ale šedesát let stará. Nakonec se Kozlovrch nechá přesvědčit, že Stařenka je skutečná Gyta Oggová. Ale peníze jí dát nechce. Tak Bábi slíbí, že se nad tím zamyslí, a pak se vrátí.

043 – Štandlík se Sardellim prohlížejí zničené nástroje. Další výdaje, jaké si nemohou dovolit. V troskách najdou další šílený dopis a Musikfutteralovy brýle. Oba se zahledí na pouzdro kontrabasu a oba je, vyděšení, otevřou. Krk je přelomený a struny zpřetrhané. Ale mohlo být hůř, mohl v tom pouzdře být Musikfutteral.

044 – Bábi se Stařenkou obcházejí operu a zkoumají ji. Stařenka vypráví, že jsou jen dva typy oper. Jeden, kde se umírá, a druhý, kde se pije. Bábi to moc neohromí. Zahledí se na plakát, který právě Valtr vyvěšuje, a Stařenka podotkne, že by docela ráda šla, když mají ty lístky. Bábi jít chce, ale chce se i nechat přemlouvat, aby šla. Ale Stařenka ji prokoukne a zaútočí na její ješitnost. Že takové, jako jsou ony, by do opery stejně nepustili. To Bábi namíchne. Okamžitě si jde pro lístky, vymění ty z lóže za lístky do galerie a jdou se podívat na představení.

045 – Štandlík a Sardelli v zákulisí diskutují, že by měli hledat Musikfutterala, protože bez brýlí vůbec nic nevidí. Ale protože jde za chvíli opona nahoru, odloží pátrání až po hře.

046 – Čarodějky se usazují. Stařenka má kolem krku kocoura a ten je důvodem hned několika problémů. Navíc pánovi v řadě za čarodějkami vadí, že má Bábi na hlavě tak vysoký klobouk. Chvíli to vypadá, že si Bábi odmítne klobouk sundat, ale nakonec to udělá, protože muž za ní brzy zemře, tak mu nechce kazit poslední operu. Bábi zavře oči a uvolní svou mysl. Objeví něco divného v lóži 8. Ale hledá dál a dostane se do nitra opery. Také slyší, že hlavní roli zpívá Anežka, i když ji nehraje. Vidí všechny ty lži, intriky a podvody. Rychle se zvedne a uteče. Duše v lóži 8 je pokřivená a Bábi jí chce pomoci. Chce se podívat, kdo v lóži je, ale zabrání jí v tom Plížová. Ta se rozpláče a vypráví, že takové to nebývalo. Vždycky nechal lístek, kde děkoval, nebo se omlouval za sedadlo umazané od čokolády. Ale tohle ne! Teď lidí umírají. Bábi ji pozoruje a pak se rozhodne, že Stařenka tady obslouží lidi a ona odvede Plížovou domů. Stařenka o Valtrově matce přemýšlí a začne obsluhovat hosty.

047 – Padne opona a všichni čekají na děkování divákům. Mezitím se Anežka snaží naučit celý děj hry. Pročítá si text, když spouštějí kulisu krajiny. Pak se ozve výkřik a za Anežkou spadne od stropu na provaze Musikfutteral.

048 – Stařenka projde uličkou a objeví se v zákulisí, takže vidí mrtvé tělo Musikfutterala a paniku kolem něj. Malá skupinka mužů jde prohlédnout provaziště. Zbytek herců dole žádá příplatek za to, že budou pokračovat ve hře. Jenom Valtr skutečně

truchlí nad Musikfuttalovou smrtí. Stařenka si s ním začne povídat. Následně Stařenka potřebuje najít Anežku.

049 – Bábi vede Plížovou domů Stínovem,²² když je přepadne skupinka zlodějů. Bábi si s nimi chce poradit, ale než je schopna zasáhnout, zachrání je maskovaná postava v plášti, která lupiče zneškodní.

050 – Anežka křísí Kristýnu ve Štandlíkově kanceláři. Vejde i Stařenka nabízející nápoje. Kristýna se z mrákot pořád neprobouzí, takže to chvíli vypadá, že konečně bude moci Anežka hrát hlavní roli, ale nakonec se Kristýna probere. Stařenka konverzuje se Štandlíkem o nápojích, pak si vezme skleničky a jde je umýt. Přitom se dozví, že v divadle se nepíská, protože pískací hesla používají kulisáci, a takhle by jí na hlavu mohl padnout pytel písku. Zrovna v ten čas se vrátí Bábi a Stařenka jí prozradí, co vše se stalo a že za ty vraždy může Duch.

051 – Anežka se děsí, že pokud je tu Stařenka, bude někde v Opeře i Bábi. Ale rozhodne se, že se jim rozhodně nepovede odvést ji domů.

052 – Diváci jsou z představení nadšení. Po představení, při uklízení jeviště, narazí Valtra na Silvera. Stařenka s Bábi pozorují, jak jde kocourovi pro mléko, a litují ho pro jeho prostotu a jednoduchost, stejně jako jeho matku. Usmyslí si, že zjistí, proč jsou na tom Plížovi tak špatně, a pomohou jim.

053 – Kristýna jásá nad svým úspěchem. Všichni jí tleskali, dostává květiny a dary, takže je spokojená. Anežka jí připraví čaj a je poslána pro vodu pro kytice. Ještě než odejde, posteskně si Kristýna, že Anežka zpívá skutečně nahlas a že muselo být pro diváky náročné zaslechnout přes její zpěv Kristýnu. Cestou do kuchyně zaslechne Anežka někoho zpívat. Rozběhne se podívat, kdo to zpívá, ale narazí jen na Valtra se Silverem.

054 – Než se Anežka vrátí s vodou, Kristýna už dávno spí díky omamným látkám v čaji, který jí Anežka vaří. Anežka při čekání na přítele ze zrcadla aranžuje květiny a najde mezi nimi pugét, který nemá žádné květy, jen stonky. Protože si myslí, že je to hloupý vtip, zahodí je. Když konečně zhasne svíčku, zjistí, že stonky květy mají, a ty dokonce ve tmě svítí. Konečně přijde její učitel a začnou trénovat novou árii na zítřejší představení.

055 – Čarodějky přede dveřmi do Kozlovrchovy tiskárny najdou trolla, který jim má zabránit, aby vešly. Naštěstí pro čarodějky je to troll z Lancre a zná Bábinu pověst,

²² Nejtemnější čtvrt' Ankh-Morporku.

takže když se mu představí, hrůzou uteče. Kozlovrch se snaží utéct taky, ale nakonec zůstane a pokusí se čarodějkám lhát, že žádné peníze nemá. Bábi ovšem nepřesvědčí, a ta se rozhodne mu předpovědět budoucnost na dalších třicet vteřin. Kozlovrch se jí vysměje, a pak bolestně zjistí, že měla pravdu.

056 – Štandlíkovi přijde další dopis od Ducha. Tentokrát je dopis milý, neobsahuje žádný smích a výhrůžky, jen prosbu, aby Kristýna zpívala hlavní roli ve večerním představení. Sardelli se domluvil s velitelem hlídky, že mu sem pošle inkognito několik strážníků. Oba tak doufají, že už nikdo nezemře.

057 – Bábi a Stařenka odcházejí od Kozlovrcha obtěžkány penězi. Bábi se rozhodne je okamžitě utratit, protože se musejí vrátit do opery a musejí mít právo tam být! Musejí si lóži koupit. Při tomhle uvažování potkají Enrica.

058 – Bábi se Stařenkou jdou koupit noblesní šaty. Majitelka butiků Rozbřesklá na ně hledí z vrchu. Ale nakonec ji přesvědčí cena, kterou jsou čarodějky schopné za šaty zaplatit. Bábi je spokojena, ale Stařenka trpí, když své peníze dává pryč.

059 – Anežka sejde do jídelny na snídani a přisedne si k Andrému. Tam se dozví, že lístky se prodávají jako nikdy dřív, a pak se rozhovor stočí na Ducha. Že občas byl vidět dokonce na dvou místech najednou. André přizná, že ho Duch nezajímá. Anežka zatím přemýšlí nad tím, jak je to divné, že vše kolem se pohybuje dál, i když tolik lidí zemřelo. Anežka si postěžuje, že je zvláštní, jak jde všem jen o hudbu. Příběhy nemají smysl, lidé se nepoznávají jen kvůli masce přes oči. André je její zpovědí překvapen a polituje ji, že jí musí trápit, jak všichni obdivují Kristýnu, a přitom by ten obdiv měl patřit jí.

060 – Bábi ještě stále prochází proměnou na bohatou dámu. Teď sedí v kosmetickém salónu a nechává si ondulovat vlasy a nalíčit tvář. Stařenka je zase o spoustu peněz připravena. Při cestě zpět k paní Dlaňové se Bábi vyptává Stařenky, o kom si myslí, že je Duch. Stařenka představu má, ale není si plně jistá.

061 – Anežka se vejde podívat do Kristýnina pokoje, protože je zvědavá, jak je to se zrcadlem. Když zkoumá rám, povede se jí otevřít tajný vchod do zrcadla. Pořádně se nadechne a vstoupí.

062 – Sardelli je znechucen, protože Hlídka odvolala své lidi a Štandlík plánuje dnes nechat odehrát večerní představení. Do Štandlíkovy kanceláře vejde Stařenka a chce majiteli opery představit lady Esmeraldu Zlopočasnou, známou mecenášku umění, která chce podpořit místní operu. Mezitím se do místnosti vrátí Sardelli, který šel pro Enrica

Basillicu neboli Jindřicha Slimejše. Ale to už do místnosti vpluje Bábi a s elegancí sobě vlastní hraje šlechtičnu. Štandlík, aby se jí zavděčil, pozve Bábi na oběd.

063 – Anežka prochází chodbou a na jejím konci nalezne dvířka vedoucí na střechu opery. Trochu zklamaná se vrací zpět přes staré schodiště a slyší zvuky snad celé opery.

064 – Valtr se snaží pomoci kuchařce sundat chobotnici, která měla být ke slavnostní večeři, ze stropu. Stařenka, která přišla nahlásit další osobu k obědu, obhlédne situaci a domluví se s kuchařkou, ať pro Enrica udělá taky vepřové s knedlíkem a zelím, jako budou mít ostatní. Ona dodělá moučník. Nalistuje moučník ze své kuchařky a začne vařit.

065 – Anežka sestupuje po starém schodišti a poslouchá řeči lidí za stěnou. Má černé svědomí, že lidi poslouchá, ale zároveň je to vzrušující. Začíná svádět boj mezi Perditou, která je naopak pro to jít dál, a Anežkou, která chce jít zpět.

066 – Štandlík je spokojen, jak se poledne vyvíjí. Bábi mu chce věnovat peníze a nikdo nezemřel. V polovině společenské konverzace začne Stařenka podávat oběd. Omluví se, že Enricův speciální oběd se podávat nemůže, a navrhone, jestli by si nedal to, co mají ostatní. Bábi ji podpoří tvrzením, že zpěvákům by se nemělo podstrojovat. A tak si po letech Jindřich znovu dá dobré ankh-morporské jídlo.

067 - Anežka dojde ke kamennému schodišti. Perdita si představuje, jak na konci tohoto schodiště bude mít Duch svou jeskyni s varhany, mnoha svícemi a jezerem. Anežka vidí jen to, že cestou dolů bude vlhko a budou tam krysy.

068 – Enrico stále ještě jí, když si zbytek začne znovu povídat. Bábi přiznává, že by ráda viděla Enricovo představení a že je ochotna za lístek do lóže dát Štandlíkovi dva tisíce tolarů. Stařenka skoro zakopne, když tohle slyší. Štandlík i Sardelli se chvíli zdráhají jí lístky dát, ale nakonec je cena přesvědčí. Slíbí, že Bábi lístky dají, pokud si s sebou přivede nějakého muže, aby ji ochránil. Zatím Stařenka servíruje svůj moučník.

069 – Anežka postupuje cestou dál a nalezne svíčku a sirky. Uvědomí si, že někdo tuhle cestu užívá.

070 – Všichni chválí Stařenčin moučník a hádají ingredience, když začnou působit jeho účinky. Sardelli, Štandlík i impresáριο jsou v ošemetné situaci, protože na ně působí afrodisiaka, ale na Enrica a Bábi nemají nejmenší vliv. Impresáριο omdlí. Sardelli a nakonec i Štandlík utečou do soukromí. Stařenka je ohromená, že ani na Bábi ani na Enrica nemá její moučník vliv.

071 – Anežka si uvědomí, že se ztratila. Hledá cestu zpět a narazí na Silvera a Valtra. Valtr ji vede zpět a vypráví jí, že Ducha viděl v tanečním sále. Anežka se chce podívat do sálu, jestli by nenašla nějaký důkaz o Duchovi. Tam ale zjistí, že taneční sál má všechny stěny obložené zrcadly, a dojde k přesvědčení, že ví, kdo je Duch.

072 – Štandlík navštíví Sardelliho, který se zrovna koupe. Povídají si o lady Esmeraldě. Štandlík žádá Sardelliho, aby se k ní choval během večírku slušně, protože potřebují peníze, které jim dá.

073 – Anežka se setká s Knihovníkem.²³ Ten pomáhá Andrému opravit varhany. Anežka se Andrému přizná, že ví, kdo je Duch. Je to podle ní Valtr Plíža. André jí nevěří, ani když mu řekne všechny své argumenty. Anežka se tedy stáhne a nepřemlouvá ho, aby jí věřil.

074 – Stařenka jde nakoupit oblečení pro Silvera, aby mohl jít s Bábi do Opery. Společně se čarodějky vrátí do opery. Snaží se najít Silvera, aby ho mohly přeměnit v muže.

075 – Anežka stále přesvědčuje sebe samu, že Valtr je skutečně Duch, když narazí na Kristýnu, která po ní chce pochválit šaty. Anežka se jí svěří se svými myšlenkami, ale Kristýna se jí vysměje. To už Anežka nevydrží a urazí se. Vyrazí pryč. Kristýna se jí snaží domluvit, že nemyslela své řeči špatně, když obě narazí na Ducha.

076 – Stařenka se snaží přivolat Silvera. Tomu se ale nelíbí, co se kolem děje, a schovává se.

077 – Kristýna okamžitě omdlí. Anežka se snaží Ducha přemluvit, že ví, kdo je, a že je vše v pořádku. Ducha to rozhodně neuklidní, protože vytáhne dýku a chce Anežku zabít. Anežka začne volat Valtrovo jméno, protože si myslí, že je Duch a že ho uklidní, když ho osloví. Jenže Valtr přijde z chodby a nese s sebou kýbl a koště. Duch uteče. Valtr ošetřuje Kristýnu a Anežka se vyrovnává se zklamáním, že Valtr není Duch.

078 – Jindřich Lhůtal vede svou matku do Opery. Lístky získal od svého zaměstnavatele a teď se snažil matce vysvětlit, že opera není jako kabaret, nemůže si koupit buráky či házet něco po zpěvácích, pokud se jí hudba nebude líbit.

²³ Orangutan. Je knihovníkem na Neviditelné univerzitě. Býval člověkem, ale pak se kouzlem proměnil na orangutana. A když zjistil, že je pro něj lepší být orangutan než člověk, co se jeho zaměstnání týče, odmítl se nechat proměnit zpět na člověka.

079 – Stařence se konečně povede Silvera nalákat na misku kaviáru. Společnými silami ho s Bábi přemění ve velice přitažlivého mladého muže. Stařenka mu nakáže, aby zůstal s ní, nepral se, a hlavně se neproměnil zpět v kocoura dřív, než mu to dovolí. Silver útrpně souhlasí.

080 – Sardelli pozoruje dění kolem sebe a uvědomuje si, jak moc nenávidí diváky opery. Přijde za ním Štandlík a spokojeně ho ujistí, že dnes jsou v opeře tajní strážníci, takže se nic nestane. Sardelli okamžitě uhodne, kdo z návštěvníků je strážníkem, a Štandlík je zklamán. Do sálu vejde Bábi a Silver, kteří se ihned stanou centrem dění. Silver je totiž velmi výstředně oblečen. Stařenka obsluhuje hosty a má za úkol dohlédnout na Plížovou. Přitom narazí na dva policisty, kteří před ní svým chováním plně zničí své inkognito. Stařenka o nich chvíli uvažuje a dojde k závěru, že policisty, kteří by překáželi, dnes v Opeře nepotřebuje. Proto se rozhodne je opít svou domácí pálenkou z meruněk, zvanou Mordruňka.

081 – Paní Lhůtalová je usazená na svém místě, když si uvědomí, že někde zapoměla pletení a boty. Kouká se na obrovský lustr před sebou a zeptá se syna, zda je taková věc vůbec v místnosti bezpečná. Jenže Jindřich Lhůtal ji ujistí, že vše je v pořádku, a zatím si pročítá knihu s obsahem děje a dohledává si některá slova v příručním slovníku naučném.

082 – Sardelli promlouvá k zaměstnancům Opery, aby dávali na vše pozor a cokoliv zvláštního okamžitě nahlásili. Valtr se brání, protože nechce představení přerušit, a ostatní se k němu přidávají. Sardelli je uklidní, že také nechce přerušovat představení, ale Ducha prostě chytí! André tento večer nehraje na varhany, uplatil Knihovníka, aby zůstal a tvrdil, že dnes večer bude hrát on, protože prostě nechce odejít.

083 – Bábi se Silverem vejdou do lóže číslo osm a usadí se. Bábi zkoumáním lóže přijde na to, jak se Duch dostává dovnitř.

084 – Stařenka si jde promluvit s Plížovou. Oznámí jí, že lóže číslo osm je dnes prodaná. Plížová se snaží odejít, aby si něco zařídila, ale Stařenka jí v tom brání. Proto ji Plížová praští do hlavy lahví šampaňského a uteče. Stařence chvíli trvá, než se srovná, ale pak se vydá Plížovou pronásledovat.

085 – Anežka čeká s ostatními účinkujícími na zvednutí opony. Většina herců má dnes velmi široké klobouky, aby je Duch nemohl oběsit. Enrico dojí kuřecí stehno, spokojeně přikývne a představení začne.

086 – Stařence se povede na schodišti dohonit Plížovou a chytit ji. Vysvětlí jí, že ví, že Duch je Valtr a do lóže se dostává díky tomu, že má klíče. Je mezi všemi úplně nenápadný. Ale Bábi už mu pomůže se z téhle zapeklité situace dostat. Plížová tomu nevěří, ale Stařenka ji přesvědčí a pak ji pro jistotu opije Morduňkou, aby si Plížová odpočinula.

087 – Valtr si před lóží nasadí masku a najednou se úplně změní, protože narovná svou věčně ohnutou postavu. Uvnitř lóže se pohodlně usadí, když ho překvapí Silver a Bábi. Bábi na něj použije Pohled,²⁴ aby neskákal dolů do hlediště. Ale Duch to ignoruje a skočí. Proto za ním Bábi vyšle Silvera.

088 – Lidé na pódiu zahlédnou Ducha, jak sešplhává z lóže osm a někdo ho pronásleduje.

089 - Knihovník si uvědomuje, že sbor přestal zpívat. Cítí napětí díky svým zvířecím instinktům. A cítí, že tato situace potřebuje doprovod. Tak zavře partituru a začne hrát po svém.

090 – Diváci pozorují Ducha a Silvera, jak přeběhnou přes zábradlí galerie, pak přeskočí na lustr, odkud se chtějí dostat k hlavnímu závěsnému lanu.

091 – Lhůtal je přesvědčen, že takhle hra pokračovat nemá, ale ostatní diváci ho přesvědčují, že tohle je součást hry. A jeho matka je na něj rozhněvaná, že ji neupozornil dříve, protože by si nandala brýle.

092 – Stařenka utíká do provaziště, protože věří, že se něco pokazilo. Nahoře najde kulisáky a Sardelliho, který prohlašuje, že Duch je Valtr a všichni se musejí vydat ho chytit.

093 – Sbor zjišťuje, co se během jejich scény dělo nad jejich hlavami, a informace, že Valtr je Duch, se šíří jako požár. Anežka se snaží všechny přesvědčit, že Valtr Duch není, ale lidé z Opery začnou hon na Ducha a nechtějí poslouchat důkazy.

094 – Valtr doběhne na střechu, kde už na něj čeká Bábi. Zeptá se ho na svou oblíbenou otázku, podle které poznává charakter, co by vynesl z hořícího domu jako první. Valtr jí něco odpoví, ale čtenář neví co, protože je vyruší Silver. Tomu dá Bábi masku a donutí ho předstírat, že je Duch, a pořádně prohnat pronásledovatele. Silver odhodlaně skočí ze střechy a oknem se vrátí zpět do Opery. Pronásledovatelé se rozhodnou, že radši půjdou po schodech. Stařenka dojde na střechu jako poslední a najde si

²⁴ Kouzlo, kterým Bábi nutí lidi plnit její vůli.

Bábi. I když se přesvědčí, že Valtr je Duch, nevěří, že by někoho zabil. A Bábi souhlasí. Bábi odejde a Stařenka přemýšlí nad úkrytem, kam ji nakonec odvede Valtr sám. Cestou dolů si povídají o Duchovi a Valtr Stařence zopakuje, co řekl Bábi. Z hořícího domu by vynesl oheň.

095 – Dav pronásleduje Silvera uličkami Ankh-Morporku. Ten se ale začíná měnit zpět, takže nemůže rychle utíkat. Proto ukradne kočár a snaží se ujet. Díky nárazu z kočáru spadne. Dav ho obklíčí, ale nikdo nezaútočí, protože se všichni bojí. A když se konečně odhodlají, uvnitř bojové vřavy se Silver promění v kocoura a klidně odejde. Dav nechápe, co se stalo. A protože nemůže záhadu vyřešit, rozejde se. Zůstanou jen Noby a Navážka, strážníci hlídky, kteří byli na tajné misi v Opeře. Zkoumají scénu a najdou masku, kterou jim někdo s poděkováním ukradne.

096 – Stařenka a Valtr postupují hlouběji do sklepení Opery, do Duchovy jeskyně. Jeskyně je ozářena svícemi, které Valtr rozsvítil, všude jsou tam umístěny kulisy a kostýmy slavných oper. Uprostřed všeho stojí harmonium. Stařenka si pročítá noty, které jsou na něm, a objevuje mnoho nových děl.²⁵ Stařenka pochopí, že tady Duch pracoval, tady se plně projevoval.

097 – Anežka poslouchá vývoj honu a nikdo vlastně neví, co se stalo. Tady narazí na Bábi. Ta chce, aby Anežka pomohla Valtrovi. Předávají si informace, co která z nich ví. Anežka ví, že je Valtr Duch, ale zároveň má důkaz, že není a nevěří, že by někoho zabil. Proto slíbí, že Bábi pomůže, pokud ji potom nechají čarodějky na pokoji. Bábi se nakonec nechá umluvit a chce, aby ji Anežka dovedla do Štandlíkovy kanceláře.

098 – Valtr nechce Stařence ukázat poslední práci, kterou napsal. Ale Stařenka ho nakonec přemluví. Přečte si operu o Duchovi, který žil v Opeře. Stařenka má mí další informace. A tak se dozví o pytlích, které si Duch tady dole schovává, a že jestli o nich Valtr někomu řekne, přijde jeho máma o práci. Ale Stařence je ukáže. A taky své svítící růže.

099 – Bábi a Anežka procházejí účetní knihy. Bábi si uvědomuje, že někdo Operu okrádá. Pročítá dál knihy, když ji Anežka upozorní, že někdo jde. Obě se schovají a čekají, co se bude dít. Nakonec Anežka nově příchozího chytí do závěsu.

²⁵ Hoši a trollčata (*Frajeři a saze*), Centerville story (parodie na *WestSide Story*), opera o kočkách (*Kočky*), Žáci u Bo (přesmyčka pro Ubožáci, neboli *Bídníci*), Sedm trpaslíků pro jiných sedm trpaslíků (*Sedm nevěst pro sedm bratrů*) (http://www.discworld.cz/novinky.php?ID_novinky=831)

100 – Stařenka zkoumá pytle peněz. Valtr jí řekne, že je sem přinesl Duch. Stařenka s tím má starosti a chce vše říct Bábi. Proto nechá Valtra v jeskyni a odejde.

101 – Chyceným mužem je André. Ten se po delším rozhovoru přizná, že je policista.

102 – Stařence se pořád něco na vývoji situace nezdá, potřebuje se přesvědčit, že je vše v pořádku. Proto dojde do provaziště podívat se na závěsné lano lustru. To je do poloviny přeřezané. A za ní se neslyšně pohybuje stín.

103 – Bábi je překvapena, že existují tajní policisté, ale André ji ujistí, že musejí, protože existují tajní zločinci. Bábi se zeptá, zda přišel zatknout Valtra. André přizná, že ví, že Muzikfutterala určitě Valtr nezabil. Chvilí si myslel, že je to Sardelli, ale ani ten se nepotvrdil. A pak se Bábi zeptá, proč nikdo neuvažuje nad tím, že jsou Duchové dva.

104 – Stařenka Ducha za sebou osloví, doběhne k němu a finguje mdloby. Když ji Duch chce svázat, nakopne ho a tím ho zneškodní. Zlobí se na něj, že chtěl něco takového shodit na Valtra. Ale Duch na nic nečeká a začne utíkat. Skoro se mu povede utéct padacími dveřmi, ale Stařenka je zavře pytli s pískem a upozorní Sardelliho, že by si měl dávat pozor.

105 – Stařenka, Bábi, Anežka i André se seběhnou v zákulisí u Štandlíka a dožadují se odpovědi, kde je Sardelli. Začnou nahlas přemýšlet, kde by mohl být. Štandlík je zmatený, co se to kolem děje a nechápe jedinou informaci. Bábi nakonec rozhodne, že tohle všechno musí skončit operně.

106 – Jindřich Lhůta si pročítá obsah třetího dějství, které zatím vypadá správně. Dokud se mezi baletkami neobjeví Stařenka ve svých spodních kalhotách a nezačne sundávat hercům masky, aby zjistila, kdo jsou. Dirigenta vymění André za Knihovníka a přikáže mu, aby hudebníci pokračovali, děj se co děj. Anežka se snaží přemluvit Kristýnu, aby jim pomohla všechny odmaskovat, a tak předčasně zahájí „odmaskovací“ scénu. Stařenka všem přizná, že hledají Ducha. O to urputněji sundává soused sousedovi masku.

107 – Štandlík pláče, protože jeho opera se změnila v pantomimu. Diváci se smějí, jak herci zápasí o své masky. Jen Enrico má stále masku a ohromeně zírá na scénu. Štandlík si zoufá, že už sem žádná velká hvězda nepřijede, když se mu náhle za zády vynoří Enrico, kterého někdo v chodbě praštil přes hlavu. Pak najednou omdlí a Štandlík si dává dohromady, kdo je tedy na jevišti.

108 – Všem už dojde, že Enrico na jevišti není skutečný Enrico. Proto se Anežka rozhodne, že zasáhne a do prvních tónů duetu Kristýny s ním dá vše. A představení je přerušeno.

109 – Valtr je v šoku, že představení nepokračuje. Bábi pro něj přijde do Duchovy jeskyně, ale Valtr je ztracený ve svých myšlenkách. Nakonec z něj Bábi vypáčí, jak Sardelli přišel na to, že je Valtr Duch, a rozhodl se toho využít. Bábi se mu snaží vypovědět, že kdyby byla zlá, mohla by vše změnit jen tím, kdyby změnila věci uvnitř Sardelliho hlavy. Ale to nemůže, protože zlá není. A tak potřebuje Valtra, hlavně Valtrova Ducha, aby představení pokračovalo. Vráť Valtrovi jeho masku a společně se vydají nahoru na jeviště.

110 – Anežka dojde k Enricovi na jeviště a strhne mu masku. Je to Sardelli a ten si ji vezme jako rukojmí. Začne vyprávět, jak miluje peníze a nenávidí operu, protože je to levná, odporná forma plýtvání dobrou hudbou. Proto tohle všechno dělal. Na scénu vběhne Valtrův Duch a začne se Sardellim bojovat. Ten se mu ale vysměje a bez problémů ho porazí, protože Valtrův šerm je jen operní. Sardelli pomalu propadá šílenství, když vypráví, co dělá opera s lidmi. Jak věří každé hlouposti, protože je to opera. Na scénu vejde Bábi, teď už čarodějka, a slovně brání Valtera, kterého Sardelli napadne, že je to vše jen jeho vina. Sardelli se ji pokusí propíchnout, ale Bábi meč chytí a zastaví tak Sardelliho. Pak chce po Valtrovi, aby si nasadil svou masku, ale ten se brání, že už žádnou nemá. A tak Bábi nasměruje Anežku, aby mu dala tu kouzelnou, co má u sebe. Což je vlastně nic. Anežka to pochopí a hraje s Bábi její hru. Valtr si „kouzelnou masku“ nasadí a změní se znovu v Ducha. Napřímí se, zmizí hloupý výraz z obličeje. Pak donutí Sardelliho, aby si nandal svou masku Ducha, a souboj může pokračovat. Mezitím sama Opera ožije. Hudební nástroje začnou samy hrát. Souboj je divadelní, nikdo se nesnaží nikoho zasáhnout, ale Valtrovi se to náhodou povede. Sardelli se zakymácí a se sáhodlouhým proslovem, že peklo nemůže být horší než jedna divadelní sezóna, se pomalu skácí k zemi. Anežka i Štandlík protestují, že nemůže být mrtev, ale Stařenka je zarazí. Sardelli znovu vstane a pokračuje v lamentaci nad zápletkami a znovu upadne. Pak znovu povstane, aby řekl, co si myslí o lidech, kteří chodí na operu. To už Anežka nevydrží a vyštěkne na něj, proč tedy neodešel, když je to tak zlé! Sardelli je v šoku. Jak by mohl opustit operu? Znovu se složí. Zvedne se naposledy, aby si postěžoval, jak všechno v opeře tak dlouho trvá. A konečně zemře. Anežka všechny přesvědčuje, že ho ale Valtr nebodnul. Čarodějky s ní souhlasí a litují, že to někdo neřekl Sardellimu. Štandlík chce od Sardelliho ještě vědět, kde jsou

operní peníze, ale nakonec mu to prozradí Bábi. Valtr ho má do podzemí odvést. Také by se měl stát novým hudebním ředitelem. Štandlík mu to místo skutečně nabídne, když mu Stařenka vysvětlí, že Valtr píše i hudbu. Valtr souhlasí, ale chce si dál nechat i čištění záchodů. A Stařenka všem ukáže Valtrovy notové zápisy. André je prozkoumá a tvrdí Štandlíkovi, že na tom by se daly vydělat peníze.²⁶ Pak se všichni začnou starat o Kristýnu, zda jí Sardelli neublížil, protože je talent. Anežku to urazí, protože jak André, tak Valtr se starají jen o ni. Odnosou ji do Štandlíkovy kanceláře a všichni se tam přesunou s ní. Enrico se vpotácí na scénu. Bez paruky ho pozná Anděla Lhůtová, se kterou má syna Jindřicha. Společně si přejí začít nový život. Anežka si konečně uvědomí, že na ni v Opeře nečeká dobrý konec, protože nedokáže být tak šílená jako ostatní. Aby se zbavila zlosti, která se v ní shromažďuje, zazpívá poslední tón téhle zmatené opery. Tón, který roztřese lustr, prostoupí Operou a zní i mimo ni. A tak skončí večerní opera.

111 – Sardelli stojí na jevišti a vedle něj je Smrt' oděný do červeného kostýmu s maskou smrt'áka na hlavě. Sardelli ještě nechápe, že zemřel, a proto chce po Smrt'ovi, aby si masku sundal. A pak tu druhou! Smrt' se zasměje, protože tady ho Sardelli dostal.

112 – Stařenka hledá ve sklepení Silvera a dojde znovu do Duchovy jeskyně. Tam nalezne květníky plné bláta a větévek. To, co dřív bylo svítícími růžemi, je teď jen holým chrastím.

113 – Čarodějky čekají na ranní dostavník do Lancre. Stařenka přemýšlí, zda se k nim přidá Anežka, ale Bábi si není jistá. Nakonec samy vyrazí domů.

114 – Cestou naberou za hustého deště Silvera, přeměněného na muže, a pokračují v cestě.

115 – Bábi se rozhlédne po své chaloupce a kontroluje, co všechno je třeba opravit. Ale mezitím se přichystá na ošetření své ruky, kterou jí zranil mečem Sardelli.

116 – Bábi kope jámu na novou kadibudku, když se u ní zastaví Anežka. Přizná, že neví, kdy se bude vracet do Ankh-Morporku, a Bábi jí nabídne, že by mohla někdy zajít do Magrátina domku utřít prach. Pak se přizná, že si za mládí nechala říkat Endemonie. Tím si Anežku velmi nakloní. Dají si společně čaj. Bábi jí navrhne, že ji nebude nic učit, ale že by se mohla něco naučit sama.

117 – Čarodějky se sejdou na blatech. Bábi je plně spokojena, že jsou zase tři a kolem je tak krásná noc.

²⁶ Kupříkladu Neplač pro mě, Genovo (*Neplač pro mě, Argentino z muzikálu Evita*)

Divadelní představení

Obsazení:

Nad'a Vicenová - Bábi Zlopočasná, čarodějka
Jaroslava Pokorná - Stařenka Oggová, taky čarodějka
Helena Dvořáková - Anežka Nulíčková, skoro čarodějka
Miroslav Táborský - Štandlík, ředitel Opery
Jan Vondráček, Miloš Kopečný - Sardelli, umělecký šéf
Tomáš Turek - Valtr Plíža, muž mnoha řemesel
Hana Frejková - Paní Plížová, uklízečka a uvaděčka
Magdalena Zimová - Kristýna, začínající operní hvězda
Vlastimil Zavřel - Enrico Basilica, operní hvězda, aj.
Miloslav König, Pavel Tesař - André aj.
Miroslav Hanuš - Musikfutral, sbormistr aj.
Peter Varga - Smrt' aj.
Martin Matejka - Arno, inspicient aj.
Čeněk Koliáš - kočí aj.
Lenka Veliká - Gizela, sboristka baletu
Michaela Doležalová - Maja, sboristka baletu
Ivana Lokajová - Solange, sboristka baletu

Představení začíná opět přednesem parafráze z *Jak se vám líbí* od Williama Shakespeara: „*All the...All the...All the...Pampadam...All, all, all...*“

Následuje zvukový záznam Dame Edith Sitwell čtoucí svou báseň *Still falls the rain*:

„*Still falls the rain,
in the field of blood where the small hopes breed.*“²⁷

Pokračováním je upravená citace ze hry Williama Shakespeara *Jak se vám líbí*:
„*All the disc's a stage,
and all the men and women merely players:
They have their exits and their entrances;*

²⁷ Překlad: „Stále padá déšť; na pole krve, kde malé naděje se rodí.“

*and one man in his time plays many parts.*²⁸ *Padam.*“

Hlas pokračuje:

„*Show must go on!*“

Citoslovce „*padam*“ a „*padampadam*“ je zde dodáno jako narážka na divadlo a na různá citoslovce, která se užívají na rozcvičení či zamaskování zapomenutého textu.

Začne divadelní hra.

001 – Scéna je změněna. Myšlenky Stařenky o Bábi jsou zde řečené nahlas, Stařenka se s nimi svěřuje Bábi, která se brání, že se černou nikdy nestane. Navazuje na ni scéna 021 se Smrtěm a labutí.

002 – Scéna je vynechána.

003 – Scéna je změněna. Baletky trénují.²⁹ Anežka se potká před Operou s Valtrem Plížou, který ji dovede ke vchodu. Poté potkají paní Plížovou, které Valtr pomáhá s odnesením nákupu. Anežka dál pokračuje sama, ale nezapisuje se na vrátnici, avšak domlouvá se s členem sboru.

004 – Scéna je spojena se scénou 012 a je změněna. Scéna 009 je zde jen zmíněna. Vše se odehrává stále na sabatu. Stařenka vypráví Bábi o Anežce, jak jela do Ankh-Morporku. Stařenka si myslí, že Anežka má vlohy pro to být čarodějkou. Stařenka Bábi ukáže dopisy, které Anežka napsala své matce. Stařenka kouká do svého čaje a vidí v nich lebku. Věří, že Anežce hrozí nebezpečí. Mezi dopisy najde Bábi listy pro lancerskou čarodějku.

005 – Scéna je spojena se scénou 008 a je změněna. V ukázce je vynechána část, kdy Anežka umisťuje hlas, kam chce.

006 – Scéna je vynechána.

007 – Scéna navazuje na scénu 014 a odpovídá knižní předloze.

008 – Scéna navazuje na scénu 005 a je změněna. Anežka se poprvé setkává s Kristýnou, která se také účastní konkurzu. Kristýna zpívá neuvěřitelně falešně. A přesto je jí Duch opery fascinován a pozoruje ji z lóže 8.

009 – Scéna je vynechána.

²⁸ Překlad: „Celá Plocha je scéna a všichni muži a ženy jsou pouhými herci. Mají své konce a své vstupy a člověk ve svém životě hraje mnoho rolí.“

²⁹ K tomuto baletu byla napřed vytvořena choreografie, teprve později byla vybrána hudba, která bude kroky nejlépe doplňovat.

- 010** – Scéna následuje po scéně 016 a odpovídá knižní předloze.
- 011** – Scéna je spojena se scénami 013 a 015 a odpovídá knižní předloze.
- 012** – Scéna navazuje na scénu 004 a je změněna. Viz scéna 004.
- 013** – Scéna je spojena se scénami 011 a 015 a odpovídá knižní předloze.
- 014** – Scéna navazuje na scénu 008 a odpovídá knižní předloze.
- 015** – Scéna je spojena se scénami 011 a 013 a je změněna. Kristýna s Anežkou si povídají o Duchovi. Vše ostatní ze scény je vloženo do scény 017.
- 016** – Scéna následuje po scéně 007 a je změněna. Téma čekání na dostavník je vybráno z díla *Ela, Hela a Stop* od Václava Havla. Čarodějky čekají a odhánějí od sebe mouchu. K tomu zní hudba z westernu.
- 017** – Scéna následuje po scéně 015 a odpovídá knižní předloze.
- 018** – Scéna je vynechána.
- 019** – Scéna je vynechána.
- 020** – Scéna je vynechána.
- 021** – Scéna navazuje na scénu 001 a je rozšířena. Větší část odpovídá knižní předloze, zbytek je doplněn o povzdech Smrtě nad jeho zaneprázdněností.
- 022** – Scéna následuje po scéně 023, je spojena se scénou 024 a odpovídá knižní předloze. Texty dopisů jsou promítány na stěnu, aby si je mohl divák snadno sám přečíst.
- 023** – Scéna následuje po scéně 017 a je změněna. Čarodějky jsou od počátku v dostavníku jen s jedním mužem, který ze spaní říká názvy jídel. Stařenka ho probudí vyndáváním svačiny z vaku a nabídne mu kus. Začnou si společně povídat, dokud dostavník nezastaví ve StoLat, kde je zastávka na přespání.
- 024** – Scéna je spojena se scénou 022 a odpovídá knižní předloze. V divadelní podobě Valtr komolí Štandlíkovo jméno. Zde mu říká „*pane Štrůdlíku*“.
- 025** – Scéna je vynechána.
- 026** – Scéna je vynechána.
- 027** – Scéna je vynechána.
- 028** – Scéna je vynechána.
- 029** – Scéna následuje po scéně 024 a odpovídá knižní předloze.
- 030** – Scéna následuje po scéně 029 a je změněna. Impresáριο neodejde proto, že ho vyžene Silverův zápach. Bábi ho uspí, aby si s Jindřichem Slimejšem mohla promluvit.
- 031** – Scéna je vynechána.
- 032** – Scéna následuje po scéně 030 a odpovídá knižní předloze.

033 – Scéna následuje po scéně 032 a je prodloužena. Jako reakce na *Soudné sestry* začne Krysí Smrt', poté co dokončí práci, tančit a kvíkat melodii písně *Miláčku*.³⁰

034 – Scéna následuje po scéně 033 a odpovídá knižní předloze.

035 – Scéna je vynechána.

036 – Scéna následuje po scéně 042 a odpovídá knižní předloze.

037 – Scéna je vynechána.

038 – Scéna následuje po scéně 036 a odpovídá knižní předloze.

039 – Scéna následuje po scéně 038 a odpovídá knižní předloze.

040 – Scéna následuje po scéně 039 a odpovídá knižní předloze.

041 – Scéna je vynechána.

042 – Scéna následuje po scéně 034 a je změněna. Když se Bábi hádá s Kozlovrcem, že chce pro Stařenku peníze, a Stařenka se brání, že peníze nechce, Bábi ji ujistí, že ona sama nejlépe ví, co Stařenka chce!

043 – Scéna je vynechána.

044 – Scéna následuje po scéně 040 a odpovídá knižní předloze. Část této scény, kdy Stařenka vysvětluje Bábi druhy opery, je přesunuta do scény 046.

045 – Scéna následuje po scéně 044 a je změněna. Štandlík najde na zemi Musikfutralovy brýle a se Sardellim se domlouvají, zda by neměli začít sbormistra hledat.

046 – Scéna následuje po scéně 045 a odpovídá knižní předloze.

047 – Scéna následuje po scéně 046 a odpovídá knižní předloze.

Po této scéně následuje pauza.

048 – Scéna je první scénou po pauze a je zkrácena. Začíná tím, že herci žádají více peněz, aby pokračovali ve hře. Valtr truchlí nad Musikfutralovou smrtí a Stařenka po něm chce, aby odnesl mrtvé tělo někam stranou.

049 – Scéna následuje po scéně 050a a je změněna. V knize se Duch s lupiči nepere, jen jim šikovně uskakuje, takže se zneškodní sami. V divadelní podobě je přemůže silou. Poslední lupič se dokonce zabije sám, aby nemusel přijít do styku s Duchem.

050 – Scéna je rozdělena na dvě části, scénu 050a a 050b. Scéna 050a je před scénou 049. Anežka křísí omdlelou Kristýnu. Ta vypadá, že nebude schopna odzpívat pokračování opery. Do Štandlíkovy kanceláře vejde Stařenka a nabízí všem čaj. Anežka na

³⁰ Píseň *Miláčku* od Heleny Vondráčkové.

ní vyzvídá, zda v Opeře pracuje. Stařenka zase odejde a Kristýna se nečekaně probere. Scéna 050b je spojena se scénou 052 následuje po scéně 049, její část je vložena do scény 052 a je změněna. Stařenka se nedozví, že nesmí v divadle pískat a s Bábi si povídají o osudu paní Plížové.

051 – Scéna je vynechána.

052 – Scéna následuje po scéně 049, je v ní zakomponována část scény 057 a je změněna. Bábi se Stařenkou se setkají v Opeře a vyměňují si poznatky. Stařenka říká Bábi, co se dělo v Opeře, jak se všichni obávají Ducha, a Bábi vypráví, jak jsou na tom Plížovi špatně. Domluví se, že záhadu vyřeší, ale napřed musí navštívit pana Kozlovvrcha, aby získaly peníze, za které si koupí lístky do lóže 8.

053 – Scéna následuje po scéně 052, je spojena se scénou 054 a je změněna. Její větší část odpovídá knižní předloze, ale Anežka nejde do kuchyně pro vodu, počká, až Kristýna usne, aby ji mohla nahradit v hodinách zpěvu s Duchem.

054 – Scéna je spojena se scénou 053 a je změněna. Viz scéna 053.

055 – Scéna následuje po scéně 054 a je změněna. Troll, který se vyskytuje v knize, je zde jen zmíněn ústně, vše se odehrává v Kozlovvrchově kanceláři.

056 – Scéna následuje po scéně 057 a odpovídá knižní předloze. Valtr opět zkomolí Štandlíkovo jméno, tentokrát na „*pane Štuclíku, pane Štajdlíku, pane Štaflíku.*“

057 – Scéna následuje po scéně 055 a je zkrácena. Čarodějky odcházejí obtěžkány penězi a Bábi se je rozhodne ihned utratit.

058 – Scéna je vynechána.

059 – Scéna je vynechána.

060 – Scéna je vynechána.

061 – Scéna následuje po scéně 056, je spojena se scénami 067 a 071 a je změněna. Anežka stojí v Kristýnině pokoji a se zaříkadlem: „*Zrcadlo, zrcadlo, prozrad' mi, co skrýváš!*“ najde vchod do zrcadla.

062 – Následuje po scéně 071, je spojena se scénami 066, 068, 070 a 079 a odpovídá knižní předloze. Jen Bábi zde není pojmenována lady Esmeralda Zlopočasná, ale lady Esmeralda von Donervetr.

063 – Scéna je vynechána.

064 – Scéna je vynechána.

065 – Scéna je vynechána.

066 – Scéna je spojena se scénami 062, 068, 070 a 079 a odpovídá knižní předloze.

- 067** – Scéna je spojena se scénami 061 a 071 a odpovídá knižní předloze.
- 068** – Scéna je spojena se scénami 062, 066, 070 a 079 a odpovídá knižní předloze.
- 069** – Scéna je vynechána.
- 070** – Scéna je spojena se scénami 062, 068, 068 a 079 a odpovídá knižní předloze.
- 071** – Scéna je spojena se scénami 061 a 067 a je změněna. Anežka slyší hlas, který zpívá, a rozhodne se jít za ním. Ten ji dovede k Valtrovi, chytajícímu krysy. Anežka vyzvídá, zda Valtr někdy viděl Ducha, a on jí prozradí, že ano, v tanečním sále. Pak ji Valtr vyvede ven ze sklepení.
- 072** – Scéna je vynechána.
- 073** – Následuje po scéně 079, je spojena se scénami 075 a 077 a je změněna. Anežka se jde podívat do tanečního sálu, kde narazí na Andrého. Svěří se mu s myšlenou, že Valtr Plíža je Duch, ale André jí nevěří.
- 074** – Scéna je vynechána.
- 075**–Scéna je spojena se scénami 073 a 077 a je změněna. Anežka narazí na Kristýnu, která po ní chce pochválit své nové šaty, když obě narazí na Ducha.
- 076** – Scéna je vynechána.
- 077** – Scéna je spojena se scénami 073 a 075 a odpovídá knižní předloze.
- 078** – Scéna je vynechána.
- 079** – Scéna je spojena se scénami 062, 066, 068 a 070 a je změněna. Čarodějky jen promění Silvera v muže. Baletky opět trénují.
- 080** – Scéna navazuje na scénu 077 a je změněna. Stařenka obsluhuje hosty na večírku před operou. Rozhodne se opít strážníky městské hlídky, protože by překáželi plánu, který čarodějky mají. Pak vejde na scénu Bábi a Silver. Tady je vložen konec scény 079, kdy Stařenka rozkazuje Silverovi, co smí a co nesmí.
- 081** – Scéna je vynechána.
- 082** – Scéna je vynechána.
- 083** – Scéna je vynechána.
- 084** – Scéna je spojena se scénou 086 a je změněna. Plížová Stařenku nepraští lahví, naopak, Stařenka paní Plížovou snadno chytí a promlouvá jí do duše.
- 085** – Scéna je vynechána.
- 086** – Scéna je spojena se scénou 084 a odpovídá knižní předloze.
- 087** – Scéna je spojena se scénou 088 a je změněna. Valtr vejde na scénu již převlečen za Ducha a vstoupí do lóže, kde je napaden a následně pronásledován Silverem.

088 – Scéna je spojena se scénou 087 a odpovídá knižní předloze.

089 – Scéna je vynechána.

090 – Scéna následuje po scéně 089 a je prodloužena. Duch a Silver utíkají pryč a Bábi je pronásleduje.

091 – Scéna je vynechána.

092 – Scéna následuje po scéně 090 a je změněna. Honička se přesune do provaziště, kde dav najde Sardelliho, držícího masku a prohlašujícího, že Duch je Valtr a že běžel na střechu.

093 – Scéna je vynechána.

094 – Scéna následuje po scéně 092 a je změněna. Valtr doběhne na střechu, kde už na něj čeká Bábi. Ta mu vezme masku a odhalí jeho tvář. Masku předá Silverovi, který má zmást dav a odvést ho pryč. Poslední dorazí na střechu Stařenka, které Bábi předá Valtra. Stařenka se nechá Valtrem přemluvit, že zná bezpečné místo, kde se mohou ukrýt, a nechá se odvést do sklepení.

095 – Dav pronásleduje Silvera, který je nakonec nucen čelit rvačce. Uprostřed toho všeho se nepozorovaně promění zpět v kocoura a klidně odejde. Dav věří, že Duch spadl ze střechy, když ho nemohou najít.

096 – Scéna následuje po scéně 097 a odpovídá knižní předloze. Jen muzikály byly změněny. Zazní text a melodie z *Jesus Christ Superstar*, *WestSide Story*, *Kočky* a *Fantom opery*.

097 – Scéna následuje po scéně 095 a odpovídá knižní předloze.

098 – Scéna následuje po scéně 096, je spojena se scénou 100 a odpovídá knižní předloze.

099 – Scéna následuje po scéně 100, je spojena se scénami 101 a 103 a je změněna. V knize Bábi díky svému čarodějnému umu splyne s pokojem a zmizí. V divadelní podobě se prostě jen schová.

100 – Scéna je spojena se scénou 098 a odpovídá knižní předloze.

101 – Scéna je spojena se scénami 099 a 103 a odpovídá knižní předloze.

102 – Scéna je vynechána.

103 – Scéna je spojena se scénami 099 a 101 a odpovídá knižní předloze.

104 – Scéna následuje po scéně 103 a je změněna. Stařenka osloví Ducha, přerezávajícího provaz od hlavního lustru, a pomocí lsti se ho pokusí zneškodnit. Ale Duch uteče a Stařenka za ním volá, aby si dával cestou pozor, a oslovuje ho Sardelli.

105 – Scéna následuje po scéně 104 a odpovídá knižní předloze.

106 – Scéna následuje po scéně 109, je spojena se scénou 107 a je změněna. Stařenka vběhne na jeviště, převlečená za baletku a sundává hercům masky.

107 – Scéna je spojena se scénou 106 a je změněna. Enricovi na hlavu někdo upustí pytle s pískem a on omdlí.

108 – Scéna je vynechána.

109 – Scéna následuje po scéně 105 a z větší části odpovídá knižní předloze. Představení neskončilo, takže Valtr není v šoku, ale ví, že musí Bábi pomoci.

110 – Scéna následuje po scéně 107 a z větší části odpovídá knižní předloze. Sardelli vběhne na jeviště jako Duch a Anežka ho odmaskuje. Scéna pokračuje podle knižní předlohy, jen Sardelliho stížnosti, když umírá, jsou prodloužené. A Enrico se probudí z mrákot, odmítne již být Enricem, již navždy chce být Jindřichem Slimejšem. Z publika jej volá Andělka, jeho dívka z mládí, se kterou se dá znovu dohromady. Anežka odmítne vrátit se s čarodějkami do Lancre. A opera končí.

111 – Scéna následuje po scéně 110 a odpovídá knižní předloze.

112 – Scéna je vynechána.

113 – Scéna je vynechána.

114 – Scéna je vynechána.

115 – Scéna je vynechána.

116 – Scéna je spojena se scénou 117 a je změněna. Děj se odehrává na blatech, kam za čarodějkami přijde Anežka. Rozhovor, který s Anežkou měla v divadelní podobě jen Bábi, vedou všechny tři čarodějky.

117 – Scéna je spojena se scénou 116 a je prodloužena. Poté, co si Bábi povzdechne, jak je na blatech krásně, se Stařenka zeptá: „*Takže, kdy se my tři zase sejdem?!*“ A začne bouře.

Hlas deklamuje: „*Show must go on. Pampadam...*“

Kniha má 390 stránek textu. Divadelní představení trvá 200 minut.

Divadelní inscenace *Maškaráda* proti *Soudným sestrám* prošla minimem úprav, ale zato bylo velmi často hýbáno s návazností scén. Většina scénáře plně odpovídá knize, ale děj se odehrává jinak. Hlavně proto, že Pratchett velmi často své knihy dělí na mnoho dějových linií, a ty velmi rychle střídá. To je bohužel nemožné na divadle zahrát hlavně kvůli kulisám, které jsou o mnoho rozmanitější, než byly v *Soudných sestřích*. Příběh ale nebyl těmito změnami nijak poznamenán, stále vypráví parodii na *Fantoma opery*. Samozřejmě i zde je zakomponován hlubší příběh. Všichni lidé nosí masky, všichni lidé hrají svou hru. Důležité je nevypadnout z role.

Příběh má obsáhlý hudební doprovod. Opět se zde objevují melodie velmi známé, kupříkladu od Mozarta či Verdiho, Wagnera, ale i z *Prodané nevěsty*. Zbytek hudebního doprovodu vytvořili Jan Vondráček a Ivan Žáček. Také zde najdeme komické zvuky doplňující některé pohyby stejně tak, jako se objevovaly v *Soudných sestřích*.

Kulisy jsou ale rozmanitější. Je zde divadelní scéna, pokoj, blata, scéna kočáru, Štandlíkova kancelář, taneční sál a zákulisí. Tentokrát bylo zapotřebí delší doby na výměnu některých scén, a hlavně z toho důvodu se posouvaly scény uvnitř divadelní hry, aby měly co největší návaznost, aniž by narušily příběh.

Za naprosto dokonalé musím opět označit kostýmy. Jejich tvůrcem je Samiha Malehová, kostymérka Divadla v Dlouhé. Její vzhledové pojetí postav plně vystihuje charakter.

Celkově tedy mohu říci, že se Divadlu v Dlouhé plně povedlo vystihnout pointu *Maškarády*, převést ji do divadelní podoby a ztvárnit ji na jevišti.

Resumé

Při zkoumání tohoto tématu jsem objevila mnoho materiálů, textů, zvukových a filmových záznamů, které pro mne byly nové. Díky tomu jsem byla schopna prohloubit si své znalosti nejen o *Zeměploše*, ale i o Terry Pratchettovi a Divadle v Dlouhé. Při rozhovoru s Hanou Burešovou jsem navíc odhalila novou tvář hry z pohledu tvůrce, ale i herce. Když jsem seděla v Divadelním klubu Divadla v Dlouhé a pozorovala herce, jak kolem procházejí v kostýmech na jinou hru, byl to zvláštní pocit, jako bych byla v tajném světě, kde žijí postavy ze *Zeměplochy*, ale jsou zde inkognito, protože se bojí popularity. Protože kupříkladu v *Maškarádě* hrají všichni herci, neexistoval jediný člověk v místnosti, jehož tvář bych z her neznala. Také jsem se dostala k materiálům, které jsem bohužel nebyla schopna pro svou práci využít, ale osvětlovaly *Zeměplochu* z dalšího úhlu.

Stanovenou osnovu se mi podařilo dodržet. Při zkoumání divadelních záznamů jsem došla k závěru, že hudba doprovázející děj je skutečně silným tvůrcem napětí v adaptaci, ale její použití plně odpovídá vytvoření dramatu v textu pomocí proslovu postavy k sobě samé, proto jsem se jí věnovala jen okrajově a plně se zaměřila na text, který naopak tvoří největší část srovnávaného materiálu. V první části jsem se věnovala Terry Pratchetovi, Divadlu v Dlouhé a *Zeměploše* jako sérii knih, abych tyto tři faktory přiblížila. Jejich zkoumání je založeno hlavně na informacích knižních a internetových. V druhé části jsem vytvořila souhrnný děj knih a komparovala jej s divadelní adaptací.

Doufám, že se má práce stane inspirací pro ostatní studenty, kteří budou chtít bádát o stejném tématu jako já. *Zeměplocha* je i v dnešní době zajímavou sérií knih, která stále získává nové fanoušky. A já věřím, že si své fanoušky zaslouží jak knižní předloha, tak divadelní adaptace *Soudných sester* a *Maškarády*.

Zdroj

- Pratchett, Terry: *Soudné sestry*, Praha, TALPRESS 2007.
- Pratchett, Terry: *Maškaráda*, Praha, TALPRESS 2008.
- Pratchett, Terry; Briggs, Stephen: *Průvodce po Zeměploše*, Praha, TALPRESS 2006.
- Eco, Umberto: *Skeptikové a těšitelé*, Praha, Argo 2006.
- Pratchett, Terry; Kidby, Paul: *Portfolio*, Praha, TALPRESS 1998.
- Pratchett, Terry; Briggs, Stephen: *Soudné sestry – Divadlo v Dlouhé*, Praha, TALPRESS 2001.
- Pratchett, Terry; Briggs, Stephen: *Maškaráda čili Fantom Opery – Divadlo v Dlouhé*, Praha, TALPRESS 2006.
- Mocná, Dagmar; Peterka, Josef a kolektiv: *Encyklopedie literárních žánrů*, Praha, Paseka 2004.
- Corbineau-Hoffmannová, Angelika: *Úvod do komparatistiky*, Praha, Akropolis 2008.
- Butler, Andrew M.: *The Pocket Essential – Terry Pratchett*, Harpenden, The Pocket Essential 2001
- <http://www.divadlovlouhe.cz/repertoar.html?repertoarId=3> (15. 1. 2012; 20:41)
- <http://www.divadlovlouhe.cz/archiv-inscenaci.html?repertoarId=22> (1. 2. 2012; 10:53)
- <http://www.csfd.cz/film/235291-soudne-sestry/> (14. 3. 2012; 22:48)
- <http://www.csfd.cz/film/271387-maskarada-cili-fantom-opery/> (14. 3. 2012; 22:50)
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavologie> (18. 3. 2012; 21:37)
- http://www.discworld.cz/zemeplocha/terry_pratchett/ (21. 3. 2012; 23:22)
- http://en.wikipedia.org/wiki/Terry_Pratchett (22. 3. 2012; 00:14)
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Terry_Pratchett (22. 3. 2012; 00:17)
- <http://forum.discworld.cz/> (26. 3. 2012; 5:52)
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Zeměplocha> (26. 3. 2012; 7:33)
- <http://www.discworld.cz/novinky.php?IDkeyword=245> (26. 3. 2012; 9:15)

Příloha

1. Obal Soudných sester (<http://zapfod.wordpress.com/photos/pratchetts-discworld/#>)
2. Obal Maškarády (<http://zapfod.wordpress.com/photos/pratchetts-discworld/#>)
3. Zeměplocha (<http://zapfod.wordpress.com/photos/pratchetts-discworld/#>)
4. Bábi Zlopočasná (*Portfolio*, 1998)
5. Stařenka Oggová (*Portfolio*, 1998)
6. Magráta Česneková (*Portfolio*, 1998)
7. Silver (*Portfolio*, 1998)
8. Terry Pratchett (http://vitek.blatna.net/int_prat.htm)
9. Linie knih (www.discworld.cz/zemeplocha/)

1.



2.



3.



4.



5.





6.



7.



8.

